

Wapiyaro' Karella Paarʉ Nennoko'pʉ Koren Pon Kon Ena' **Ekamanin**

Wapiyaro' Karella Paarʉ Nennoko'pʉ Koren Pon Kon Ena' e'menuka'pʉ ekamʉra Kʉri'san amʉ' uko'manto' miri awonsi'ki to' napurinʉ esi konekanin pe so'si Paarʉ nʉsara'ti'pʉ Koren po. Miri a'tai, Koren esi'pʉ eke kuru mi awiron kon enawon Kiri' pata, Roman amʉ' e'to' itesa' pe awonsi'ki A'kaya pon. Tʉphrataai epoto' iya pikiri ti'tusen pe iyesi'pʉ, iko'mamʉ eseru ri, eke ri mi yawiron ni iyekumato', miri awonsi'ki tu'kan ni itekare yau iyesi eseru.

Itekare ekamase enno'sa' usewankamato' eke pe esi, te'ta'nʉ'se miri awonsi'ki so'si tawon kon ekumato' pi' isewankamato', miri awonsi'ki asa'kiri e'nito' miri awonsi'ki emari'man nito', ewan wanni uya i'tuto', so'si eseru, Waku A'kwaraʉ natʉruna, miri awonsi'ki eri'ni tʉpo e'mʉ'sa'kan nito'. I'nawonsi'ki enei'ma enpoika iya wakʉ itekare usauro'to' seri ton pi'.

Isa'ta 13 airi usi'nʉnkan nito' tʉrʉ pi' na'ne' wakʉ ye' kuru Papa natʉruna tʉmunki amʉ' ena', esi kuru ri eke pe kuru ti'tusen karella yawon.

Iyawon Ekamanin

Ekamanin (1:1-9)

E'ta'nʉ'nī pi' e'nī pi' so'si tau ri (1:10—4:21)

Ekuman, munki pokon pe uko'man nito' (5:1—7:40)

Kəri'san amʉ' miri awonsi'ki Papa i'tunin nan pen (8:1–11:1)
 So'si uko'manto' miri awonsi'ki apuripi'to' (11:2–14:40)
 Kərai e'mʉ'sa'ka'pʉ miri awonsi'ki apurininan (15:1-58)
 Kəri'san amʉ' Isutiya pon kon ena' tʉtʉsen (16:1-4)
 Itiwano' ton ni nin miri awonsi'ki iu'matʉ (16:5-24)

¹ Paarʉ, esa'sa' Sises Kərai nennokonʉ pe, Papa eseru wini, miri awonsi'ki utonpa kon Sostenes winipaino, ² Papa so'sii, Koren pon enakan, kamoro Kərai Sises wini iyekonekasa' kon wakʉ pe te'ton kon pe, kamoro mi awiri na'ne' nan amʉtʉ pe esii'ma Sises Kərai, uyepuru kon esakʉ pi' na'ne' nan, to' epuru miri awonsi'ki uyepuru kon ni niri: ³ Wakʉ nonkasa' miri awonsi'ki tʉusewankamai' pʉra iwe'to' kon Papa, ukʉipanʉ kon miri awonsi'ki Itepuru Sises Kərai winon nesii iyenau'nokon.

Tenki Tato'

⁴ Tiwiri ri Papa pi' tenki tawon uri ipi'nokon, apʉne pʉra wakʉ nonkasa' iya pi' ipona'nokon, Sises Kərai awiri. ⁵ Apʉne pʉra kuri ri awiri eke pe ri epesa' auya'nokon tanporon yau ri—ausauro'to' kon yau, i'tunin pe iwe'to' kon yau— ⁶ apʉne pʉra Sises Kərai ekamato' ina uya esi'pʉ merunti pe aya'u'nokon. ⁷ Miri pe iyesi pi', i'ri ri Iya'kwarʉ uya iyemeporu'tito' kon temeporu ke pʉra iwesi kon pen ni inenpai kuru iyenurikʉ kon koro'tau Sises

K_urai usenpoika. ⁸ Pana' pe ri iyenkurunpa kon Uyepuru kon Sises K_urai uya miri iu'mat_u pona ri, imakooi p_{ura} iwesi kon pa t_uweyu a'tai. ⁹ Papa, t_umu, Sises K_urai pokon pe iwesi kon pa iki'manin nu'p_u kon esi, t_uusauroka'p_u awiron pe.

So'si Tau E'ta'n_u'pi' Ni

¹⁰ Iyekama'po uya 'nokon kuru ri, utonpa ton, Uyepuru kon Sises K_urai ese' yau, isi'kaisa ri iyeseru kon e'to' pe, iye'ta'n_u'pit_u kon namai', waku pe kuru ri auta'sisa' kon isipona e'to' pe aya'kwar_u kon miri awonsi'ki iusenuminkato' kon yau. ¹¹ Utonpa ton, K_uroi tonpa ton uya upana'tisa' man isipi' iwe'pi'to' kon pi' isiwano' pe. ¹² Se pi' sa'ne ta uya: T_uron ni uya, "Paar_u a'kiron nin uri;" t_uron ni, "A'poros a'kiron nin uri;" t_uron ni, "Ke'pas* a'kiron nin uri;" t_uron ni niri kanan, "K_urai a'kiron nin uri," ta pi'.

¹³ K_urai pe' e'ta'n_u'sa'? Paar_u pe' pokapit_u'p_u kurusu' pona iiwano' kon pe? Iyepa'taisima'p_u kon pe' Paar_u ese' ya'? ¹⁴ Epori'mayai' apa'taisimasa' uya 'nokon p_{ura} iyesi pi', K_urispos miri awonsi'ki Kayas riken, ¹⁵ in_u' uya ri nin si uyese' yau tepeataisimasa' ta p_{ura} iyesi miri. ¹⁶ (Ewai', Siti-panas pokon ni niri ken_u' pa'taisima'p_u uya man; t_uron kon nin si pa'taisima'p_u uya p_{ura} kuru man uyenu yau.) ¹⁷ K_urai uya sa'ne pa'taisiman nise'na

* **1:12** Ke'pas (Arami' maimu yau), miri pe p_{ura} Pi'ta (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti' ta e'kwa pe. **1:12** Inkupu'p_u 18:24

1:14 Inkupu'p_u 18:8; 19:29; Ron 16:23 **1:16** 1 Koren 16:15

uyenno'sa' p_{ura} iyesi, e'tane wak_u itekare eka-mai'—ka'pon pu'ket_u maimu yai p_{ura}, K_{urai} kuru-sukuui e'meruntir_ui'ka namai'.

K_{urai}, Papa Pu'ket_u Mi_ri Awonsi'ki Imeruntir_u

18 Ap_{ue}ne p_{ura} kurusu' ekareei esi se pe ri kamoro t_{uma}'tasan pona, e'tane ur_i'nokon iyepika'tisa' kon pona Papa meruntir_u pe iyesi.

19 Ap_{ue}ne p_{ura} iye'menukasa':

“Pu'kena' ton pu'ket_u ma'tan_{uk} uya miri;

emiya'poke' ton emepor_u eno'ma uya miri,”[†]
tasa' iya.

20 Nai air_i ken si pu'kena' nai? Nai air_i ken si isenupasa' nai? Nai air_i ken si seri a'taino kon pata eseru pi' t_{usauro}'san nai? Papa uya pe' se pe te'sen konekasa' p_{ura} nai pata pu'ket_u pe?

21 Ap_{ue}ne p_{ura} Papa pu'ket_u yau, pata uya t_{upu}'ket_u yau i'tusa' p_{ura} iyesi, Papa epori'ma'p_u se pe te'sen itekare ina nekaman_u poro kamoro apurin_unan epika'tito' pe.

22 Esuwer_u am_u' esi i'tuto' ipikiri e'kup_u inenpai, Kiri' am_u' esi ipu'ket_u inenpai,

23 e'tane K_{urai} pokapit_u'p_u kurusu' pona ekama ina uya: Esuwer_u am_u' e'pi'popi'to' ipona, iya'kwar_u p_{ura} Esuwer_u am_u' pen pona te'sen,

24 e'tane kamoro Papa n_{uki}'ma'san, asa'ri ri Esuwer_u am_u' miri awonsi'ki Kiri' am_u' pona, K_{urai} esi Papa meruntir_u miri awonsi'ki Papa pu'ket_u pe.

25 Papa e'to' iya'kwar_u p_{ura} esi ka'pon pu'ket_u ui entai ipu'ket_u, miri awonsi'ki Papa e'to' i'si'mura esi pana' pe ka'pon meruntir_u entai.

[†] **1:19** Aisaya 29:14 **1:20** Isopu 12:17; Aisaya 19:12; 33:18; 44:25

26 Utonpa ton, isenuminkati' iki'ma kon a'tai iwesi'p^u kon na'p^u pi'. Tu'ke p^ura ri iwesi'p^u kon pu'kena' pe ka'pon eseru yau, eke ton pe, eke ton m^ure pe iyentusa' kon pe. **27** E'tane Papa uya iya'kwar^u p^ura te'san non po an^unса' ta'kwar^ukena' nan piyi'n^unin pe, Papa uya i'si'm^unon an^unса' pana'pa' nan piyi'n^unin pe. **28** Non enu yawon pen ni an^unса' iya miri awonsi'ki eno'masa' ri, ip^un ni, moro te'sen ma'tan^u'to' pe t^uuya, **29** in^u' ri utapuri namai' t^urau. **30** K^uri ri uriya' K^urai Sises yau iwesi kon miri, iyekonekasa' r^u'p^u upu'ket^u kon pe Papa winon pe—iyawiron pe, wak^u miri awonsi'ki uye'manin kon pe. **31** Miri wenai, iye'menukasa' na'ne' kasa: “Tiwi atapuri^upaino n^utapuri^u Itepuru yau,”[‡] tasa'.

2

1 Utonpa ton, ipiya'nokon uye'taine' a'tai, eke pe ri ika'ni pe ri, pu'kena' pe ri Papa ekareei ekamai' uyep^u p^un. **2** I'ri i'tunin pe p^ura ri e'ku^up^u, ipiyau'nokon esii'ma, Sises K^urai pokapit^u'p^u riken kurusu' pona. **3** I'si'm^ura ri miri awonsi'ki enari'ke' pe ri e'tititi'kai'ma ri uyee'p^u ipiya'nokon. **4** Uyekareei miri awonsi'ki ekamato' uya esi'p^u miri eke pe ika'ni pe p^ura ri miri awonsi'ki apurin^u pe iku'nin kon pe p^ura ri, e'tane Iya'kwar^u meruntir^u ri nin usenpoika'p^u, **5** anapurin^u esi namai' ka'pon pu'ket^u pi' ri, e'tane Papa meruntir^u pi'.

Pu'ket^u Wanni Iya'kwar^u Winon

[‡] **1:31** Iseremaya 9:24 **2:3** Inkup^u'p^u 18:9

6 Miri ri nin si e'tane, ipu'ketta ekareei ekama iyaku'pusa' kon koro'tau, seri a'taino kon pu'ketta pen, miri pe para seri a'taino kon epuru ton* pu'ketta pen, ipara enan pi' na'ne' nan.
7 Usauro'n'i'nokon seri ama'aino Papa pu'ketta pi', ipu'ketta tonan tau iye'sa' ru'pu, uiwano' kon a'kwa pe Papa nukupu'pu pata epiya'ti rawiri ri.
8 Seri a'taino kon epuru ton uya ito'ka'nukta pen ni, to' uya ito'ka'nukta yau, to' a'kwa Epuru pokapitta'no pen kurusu' pona. **9** Miri ri nin si e'tane, iye'menukasa' na'ne' kasa:

"En nene'pu pen ni,
pana neta'pu pen ni,
usenuminkan nito' ipi' pen ni,
Papa nukoneka'pu kamoro ti'nukanin nan
iwano' pe ri esi,"†
tasa' iya. **10** E'tane si Papa uya enpoikasa'
uyena'nokon ta'kwarta wini.

Iya'kwarta esi tanporon ni warinpanin, i'nawon ton kuru ri Papa eseru pe te'sen ton. **11** Inta' ken ka'pon nai ka'pon usenuminkato' i'tunin, iya'kwarta ri nin ti iyawon ni? Miri kasa ri, inta' uya Papa usenuminkato' i'tu para ri iyesi, Papa A'kwarta uya ri nin i'tu. **12** Non a'kwarta eposa' uya'nokon para iyesi, e'tane iya'kwarta Papa winipaino, ito'ka'nta'to' kon pe Papa uya urepa'pu kon ike. **13** Seri pi' si usauro'n'i'nokon, ka'pon pu'ketta ke, isenupasa' kon maimu ke pen, e'tane main, Iya'kwarta uya enupan nisa' yai, iya'kwarta yawon i'napairon ekama pi' iya'kwarta

* **2:6** seri a'taino kon epuru ton, iri ton a'kwarta meruntirta ton pata po ne'turawasomaya'i'ne' pi', ta iya pe iyesi. † **2:9** Aisaya 64:4

maimu yau.[‡] **14** Iya'kwaru yawon pen ka'pon uya Papa A'kwaru wini teposesen eporo pura ri iyesi, apune pura iya'kwaru pura ri iyesi ipona, miri ton to'ka'nuku iya pura ri iyesi, apune pura Iya'kwaru yau riken ti'tusen pe iyesi. **15** Papa A'kwaru yen pe te'sen ka'pon uya ri tanporon ni aimenka, e'tane inu' uya nin iteseru aimenkato' pe pura iyesi:

16 “Inu' uya Itepuru usenuminkato' i'tu,
enupato' pe tauya?”[§]
ta iya. Ur*i*'nokon nin man ti Kurai usenuminkato'
esa' pe.

3

E'ta'nu'pi' Ni Pi' So'si Tau

1 Utonpa ton, ta'kwaru kenan kon auro'ka kasa ayauro'kato' uya 'nokon pura iyesi, e'tane seri non pon kon pe ri nin ayauro'ka uya 'nokon, amiyu amu' pe ri Kurai pona. **2** Meru' ke iwo'pa'pu uya 'nokon, sa'man kiyari ke irepa'pu uya 'nokon pen, apune pura iyekonekasa' kon pura iyesi pi', itiwano' pe. I'napairi ri, iyekonekasa' kon pura ri mari iyesi. **3** Non pon kon pe ri mari ijesi kon. Apune pura moro ri ikintan miri awonsi'ki isipi' e'ni esi pi' i'koro'tau'nokon, non pon kon pe pura pe' me'atu? Ka'pon amu' Papa punon kon e'to' kasa pura pe' me'atu? **4** Apune pura turon ni uya, “Paaru a'kiron nin uri,” ta; turon ni uya, “A'poros a'kiron nin uri,” ta; ka'pon amu' pe pura pe' me'atu?

[‡] **2:13** iya'kwaru yawon i'napairon ekama pi' iya'kwaru maimu yau; miri pe pura, i'nairon iya'kwaru pe e'ni*to*' pi' iya'kwaru pe te'sen enupa. [§] **2:16** Aisaya 40:13 **3:2** Ipuru 5:12-13 **3:4** 1 Koren 1:12

5 Inu' kari A'poros? Inu' kari Paaru? Poitoru ton ni nin, kamoro poro apurinin nan pe iyenasa' kon—Itepuru uya to' poiri'ne to' tarawasoi'tipi'sa' awiri. **6** Ite' p*mī* uya, A'poros uya nin si inanaku miri, e'tane Papa uya nin si a'tanaku miri. **7** Miri wenai, kari ipinnin miri awonsi'ki kari inanunin esi miri i'ri pan pe pura ri, e'tane Papa riken i'ri ri a'tanunin. **8** Ka'pon ipinnin miri awonsi'ki ka'pon inanunin esi miri tapona ri'ne pura ri, miripan kon e'mato' oton esi miri itarawasooi ru'pu pikiri ri. **9** Ina esi Papa tarawasooi ku'nin nan pe a'samatu yau, imiri'nokon esi Papa mainaru ton pe, Papa naminu iuti pe ri niri.

10 Waku nonkasa' ke Papa uya urepasa' na'ne' ke, iyapon nonka uya isenupasa' kuru iuti aminin ye' pe, miripan po taron kon aminin nan uya amito' pe. E'tane nin si ti ti'tui' kuru to' uya amito' pe iyesi tanamina kon. **11** Apune pura inu' uya ri taron ni iyapon nonka poken pura iyesi inonkasa' na'ne' Sises Kurai, enta'. **12** Inu' uya ri ami pe iyesi yau, seri iyapon po, koru ke ri, sirupa ke ri, epe'kena' ton ni ti' ama' ke, yei ke, iyaiputasa' wana' ke, **13** itarawasooi ru'pu usenpoika miri, miri pe iyesi tukai', apune pura Iweyu uya inepu miri a'kwa ya'. Apo' uya enpoika miri, miri awonsi'ki apo' uya i'tu miri waku pe to' tarawasooi ru'pu esi ento' pe. **14** Inami'pu ma'tanaku apo' uya pura iyesi yau, tepe'pu eporo iya. **15** Iyepo'tisa' pe iyesi yau, ima'tasa' ri nin si miri, kari ri ri nin epika'ti ri, e'tane iyainansa' pe ri nin apo' awiri.

16 I'tu auya'nokon pura pe' nai, imiri'nokon ni

esi Papa iwu' pe, miripan Papa A'kwaru uko'mamu
ayau'nokon? ¹⁷ Inu' uya ri Papa iwu' ma'tanu'sa' pe
iyesi yau, Papa uya ri ima'tanuku miri, Papa iwu'
miri waku, imiri'nokon si kamoro miri iuti.

¹⁸ Iwano' kon pe ri kisennakatu. Itoppa kon ni
usenuminka pe iyesi yau, ta'kwaru ke tesi tukai',
seri a'taino kon eseru yau, tiwi iya'kwaru pura
nenai, ta'kwaru ke tenato' pe. ¹⁹ Apune pura seri
non pon kon pu'ketu esi iya'kwaru pura ri Papa
enu yau. Iye'menukasa' na'ne' kasa: "Pu'kena' pe
te'san a'si iya i'tunin pe to' e'ku'to' wini,"* tasa'
iya, ²⁰ miri awonsi'ki kanan, "Itepuru uya i'tu
ta'kwarukena' nan usenuminkato' esi imaku'pi pe
ri," ta.[†] ²¹ Miri pi' si, katapuritu ka'pon amu'
pi'!! Tanporon ni esi iiwano' kon pe, ²² Paaru,
miri pe pura A'poros, miri pe pura Ke'pas,[‡] miri
pe pura seri non, miri pe pura uko'man nito', miri
pe pura uma'tan nito', miri pe pura seri paro',
miri pe pura seri entawon esi tanporo iiwano' kon
pe, ²³ imiri'nokon si Kurai iwano' pe, Kurai kanan
Papa iwano' pe.

4

Kurai Ekareei Ekamai' Enno'sa' Kon

¹ Miri pi', ka'pon amu' uya i'tuto' pe iyesi ina
esi Kurai poitoru ton pe, kamoro ama'aino Papa
iwano' pe te'sen esanon pe. ² Esa'sa' pe iyesi
kamoro itena'inonkasa' pe na'ne' nan e'to' pe iyesi
tusauroku'pu kon iyawiron kon pe. ³ E'namato'

^{3:16} 1 Koren 6:19; 2 Koren 6:16 * ^{3:19} Isopu 5:13 † ^{3:20}
Eren 94:11 ‡ ^{3:22} Ke'pas (Arami' maimu yau), miri pe pura Pi'ta
(Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari' esi ti' ta e'kwa pe.

pura man uyeseru aimenka auya'nokon yau, mīri pe p̄ura ka'pon am̄' uya r̄i ko't̄u yau ukup̄ yau; i'napai r̄i uiwano' pe r̄i uyeseru aimenka uya pura iyesi. ⁴ Uyewan n̄i man wak̄ pe, e'tane mīri uya īri ku'nin n̄a'p̄ pe pura ukup̄ pura iyesi. Itepuru kuru kāri r̄i uyeseru aimenkanin. ⁵ Mīri pe iyesi pi', i'ri r̄i eseru k̄usaimenkātu iweyu rawir̄i r̄i; ap̄ne r̄i e'ti' Itepuru uyep̄ pona r̄i. Onansa' pe r̄i ewarupi yau te'sen enpoikanin a'kwa ya', mīri awonsi'ki ka'pon am̄' ewan yawon n̄i enpoika iya. Mīri a'tai, t̄ukaisari'nokon tapuripi'to' kon eporo to' uya Papa wini.

⁶ Utonpa ton, ser̄i ton ku'sa' uya ina pi', uri mīri awonsi'ki A'poros, iiwano' kon pe, iusenupa kon pa ina wini, i'ri ta e'kwa pe se tawon esi, "Imenukasa' na'ne' enta' kitit̄u," tawon. Mīri a'tai, tikin nan apuri auya'nokon namai' isakon entai. ⁷ Inu' uya ikonekasa' kon t̄uron n̄i pe, t̄uron kon kasa pura? F̄ri nai moro ipiyau'nokon ineporo'p̄ kon pen? Mīri awonsi'ki si, eposa' auya'nokon pe si iyesi yau, i'ri pi' ken si autapuri kon eponin n̄a'san pen kasa?

⁸ Epoka'sa' auya'nokon n̄i sa'ne tanporo i'se iwe'to' kon ta auya'nokon! Tanporon esa' pe r̄i iyenaka'sa' kon ta auya'nokon! Kin pe r̄i iyenapi'ka'sa' kon ina a'kiri pura r̄i ta auya'nokon! Kin pe kuru r̄i iyenapi'sa' kon i'se e'ai', ipokon pe ina e'to' pe kin pe! ⁹ Upona r̄i nin iyesi Papa uya ina itekare ekamai' enno'sa' kon t̄usa' tensan pe t̄autisan a'mu yawon kon kasa, ka'pon am̄' iyeri'to' pe eno'masa' kon kasa Roman am̄' usen-nakato' mata'se' ya'. Mi yawiron kon n̄i, inser̄u am̄' ri ka'pon am̄' ri nenpit̄u pe ina ku'sa'.

10 Iya'kwaru p^unon kon pe ina esi K^urai iwano' pe, e'tane si imiri'nokon esi pu'kena' pe K^urai awiri. F'si'mura ina esi, e'tane imiri'nokon esi pana' pe! Tunamasan pe i^wesi kon, ina esi tunamasan pe p^ura! **11** Seri iweyu p^u'ku pona ri ina esi iwan pe miri awonsi'ki tuna'kiri' ke, ipooi'pi ri esi ina pon pe, t^wwipi'san pe ri ina esi, ipata p^ura ri ina esi. **12** Sa'man pe kuru ri sa'ne temiyatu kon ke ina e'turawasoma. Ina pa'n^uku a'tai, ina uya t^upa'n^u'nin kon p^urema; ina kota'ma a'tai iwenai p^ura, ina uya ri imoronka; **13** ina pi' iri pe usauro'ni a'tai, ina uya eiku i'si'mun yai. Seri p^u'ku pona ri ina esi non neno'ma'p^u pe ri, pata e'to' i'se pe p^ura ri.

14 Ipiyi'n^u'nin kon pe seri menuka uya pen, e'tane apanama uya 'nokon, umunki pe i^wesi kon pi'. **15** 10,000 kaisari ri iyesanon kon e'tane K^urai poro, tu'ke p^ura ikupuⁿu kon amu' esi, K^urai poro ikupuⁿu kon pe enasa' waku' itekare poro. **16** Miri pe iyesi pi', iyekama'po uya 'nokon kuru unkupuⁿu kupu kon pa. **17** Miri wenai Temu'ti ennoko uya seri ipiya'nokon, umu uni'n^unkana, usauro'nisa' awiron Itepuru yau. Iyemiya'ponti iya 'nokon miri uko'manto' Sises K^urai yau eseru pi', enupan nito' uya poron ni mi awiri ri so'si kaisa ri.

18 Mi pe te'ku'san pe itonpa kon amu' enasa' man, ipiya'nokon utito' oton pe p^ura tekamai'. **19** E'tane utito' oton miri ipiya'nokon seri pe'ne kuru ri, ewai' pe Papa esi yau; miri si i'tu uya miri pasamoro mi pe te'ku'san usauro'to' riken pen, e'tane i'ri esi to' pana'pano pe tukai' ri. **20** Apune

pura Papa e'to' esa' wanni pe esi usauro'ni pe riken pen, e'tane ipana'pano. ²¹ Nai rupi i'se me'atu? fkota'mai'nokon pe' uti i'se me'atu imiri'nokon tari'po'pi'se, miri pe pura usi'nunkan pe, i'si'mun yaino pe kat*i* iya'kwaru?

5

Tekumasen Tonpa Enpa'kati'!

¹ Isetasa' man ekuman esi i'koro'tau'nokon tukai', iri kuru ri sa'ne Papa i'tunin nan pen koro'tau te'ku'sen pen ni: ka'pon esi tukuipuu no'pu tusanutinin ya' ri. ² Miri pi' si mi pe iye'kuu kon! Fupokoitato' kon ipi' poken pura pe' nai kuri ri pe' ka'pon seri ku'nin nu'pu enpa'ka auya'nokon poken pura nai i'koro'tapai'nokon? ³ Ipun pe ipiyau'nokon e'tane pura ri, iya'kwaru pe esi ipiyau'nokon. Kuri ri ka'pon miri ku'nin nu'pu pura eseru aimenkato' nonkasa' uya miri, miri yau esi kasa ri. ⁴ Ayamurasa' kon a'tai uyepuru kon Sises ese' yau, uri ipiyau'nokon iya'kwaru yau, miri awonsi'ki uyepuru kon Sises meruntiru esi miri yau, ⁵ puuse ri ka'pon ituti' Se'tan* ena' ipun uma'tato' pe, iya'kwaru epika'tito' pe Itepuru weyu a'tai.

⁶ Matapuriyatui'ne' esi waku pe pura. I'tu auya'nokon pura pe' iyesi aiko ri a'sarutanu'nin e'turawasoma tanporo ri purowa ki'masa' awiri? ⁷ Penaro' ru'pu a'sarutanu'nin eno'mati', emenna' iki'masa' purowa pe iwesi kon pa a'sarutanu'nin a'kiri pura—me'atui'ne' pe kuru nin si, apune pura

^{5:1} Isu'taronomi 22:30 * ^{5:5} Se'tan—Makoi ese' isakon, Papa eseru ewaruma'tinin ta e'kwa pe. ^{5:6} Kare'siya 5:9

Karai, uri'nokon iwano' To' Epoi Iti'pu[†] iwano' karimeru mare, e'wisa' pi'. ⁸ Miri pe iyesi pi', To' Epoi Iti'pu Weyu Ru'pu ku'pai'nokon, penaro' a'sarutana'nin ke pen, iri isi pe e'paino, iri iteseru pe e'paino a'sarutana'nin pen, e'tane pareti a'sarutana'nin a'kiron pen ke, pareti enku'tinin pen, e'tane i'napairon ke.

⁹ Imenukasa' uya 'nokon unennokona ukaretaai yau tekumasan ka'pon amu' pokon pe iwesi kon namai'. ¹⁰ Seri non pon kon ka'pon amu' pi' ta uya pen, tatonpa kon no'pu pokon kon, mentaino kon, tennakai' ka'pon rapumanin nan, miri pe pura ika'sa' pi' tawipuremasan. Miri pe iyesi yau, seri non nimi auya'nokon miri. ¹¹ E'tane imenuka uya 'nokon, itonpa kon pe te'ku'sen inu' ri, tekumasen miri pe pura mentaino, ika'sa' pi' tawipuremasen, miri pe pura tatonpa pi' tausauro'sen, te'taripasen, miri pe pura itepe'pu pen ni esa'nin, pokon pe ke'tau. Puse ri rupi pokon pe ri kenta'natau.

¹² Utarawasooi pe pe' iyesi so'si tawon kon pen eseru aimenkato' pe uya? Kamoro pe' so'si tawon kon eseru aimenkato' auya pe pura iyesi? ¹³ Papa uya kamoro so'si tawon kon pen eseru aimenka miri. "Iri ka'pon enpa'kat*i*' i'koro'tapai'nokon,"[‡] tasa'.

6

Mi Airon Kon Uya Apurinin Nan Eseru Aimenka Namai'no

[†] **5:7** To' Epoi Iti'pu; miri pe pura, Pa'sopa - apane Isu'taronomi 16:1-8 enki. **5:7** E'sotas 12:5 [‡] **5:13** Isu'taronomi 13:5; 17:7; 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7

1 Isipi' iwe'to' kon esi yau isitonpa pe, anapai kuru pe' iwesi kon Papa uya tasa' pen awiri te'sen piya' to' uya iteseru aimenkato' pe waku ton piya' ru'ku tase pura? **2** I'tu auya'nokon pura pe' iyesi Papa munki amu' uya non eseru aimenkato' oton tukai'? Non eseru si aimenkanin pe iwesi kon yau, miri mare'pu ri ken pe' si eseru aimenka auya'nokon poken pura iyesi? **3** I'tu auya'nokon pura pe' iyesi uri'nokon uya inseru amu' eseru aimenkato' oton? Miri entai ri sa'ne seri po uko'man nito' yau eseru aimenka miri ko! **4** Miri pe iyesi pi', isipi' iwe'to' kon esi yau seri rupi ton pi', inepti' si so'si tawon kon eseru aimenka ton kon, tunamasan ye' ton pura ri to' e'tane!*

5 Seri ta uya ipiyi'nu'nin kon pe ri. Inu' pura kuru ri pe' iyesi i'koro'tau'nokon emiya'pokena' eseru aimenkanin isipi' iwe'to' kon pi' apurinin pe esii'ma? **6** E'tane ru'ku, taron ni uya tatonpa ari ko'tu ta', apurinin nan pen ni rakhi'!

7 I'napai ri itonpa kon pokon pe ko'tu tau iwe'to' kon uya ekama, inepronu kon eposa' auya'nokon pura iyesi. Tiwi ipoken pura iku'to' kon ananti'. Tiwi tennakai' to' arapumatu. **8** E'tane ru'ku, imiri'nokon pe ri tausennakai' isitonpa pe esii'ma i'senta' iye'rapuma kon, isitonpa pe ri esii'ma i'senta'ipoken pura iwesi kon, itonpa kon pokon pe kuru ri.

9 I'tu auya'nokon pura pe' iyesi iri ton uya Papa e'to' esa' wanni pe eporo pura iye'to' oton?

* **6:4** inepti' si so'si tawon kon eseru aimenka ton kon, tunamasan ye' ton pura ri to' e'tane; miri pe pura, i'ri pe iyesi pi' ka'pon amu' so'si yawon kon pen ni itau te'san pen ni uya ikonekato' pe ikupu auya'nokon?

Kisenku'titā: Tekumasan, miri pe pāra Papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' tāwipāremasan, iyemari'masa' pe esii'ma tekumasan, warawoti'si amā', warawo' ku'nin nan tātaan'pā kon pe, tāwaraino kon ni ku'nin nan tāno'pā kon pe, ¹⁰ ama' amā' ri, mentialino kon ni, te'taripasan ni, iri pe tātonpa kon pa'nānin nan, tātonpa kon a'kwarākanin nan itimamin pi', uya Papa e'to' esa' wann*i* pe eporo pāra iye'to' oton. ¹¹ Miri ye' pe itonpa kon amā' esi'pā. E'tane si ikorākasa' kon, wakā pe ikonekasa' kon Papa iwano' pe, Papa pokon pe iyekonekasa' pe ipokena' pe, Itepuru Sises Kārai ese' yau, Papa, itese' pi' e'nito' A'kwarā ke.

Ekuman Uya Iri Pe Ku'ni

¹² "Tanporon ni ku'to' uya pe iyesi," ta ri—e'tane si tanporon esi pen pika'tinin pe. "Tanporon ni ku'to' uya pe iyesi," ta ri—e'tane tanporon ni e'to' pe pāra iyesi uyepuru pe. ¹³ "Kiyari esi ewan wann*i* iwano' pe miri awonsi'ki ewan wann*i* esi kiyari iwano' pe," ta ri—e'tane Papa uya asa'ri ri mari ima'tanā'to' oton. Pun e'to' pe pāra iyesi nik*i*' pe e'n*i* iwano' pe, e'tane Itepuru iwano' pe, Itepuru kanan si pun iwano' pe. ¹⁴ Tāpana'pano ke Papa uya Itepuru i'mā'sa'ka'pā iyeri'sa' apai, miripan uya ri mari ui'mā'sa'kato' oton kon. ¹⁵ I'tu auya'nokon pāra pe' nai ipun kon esi Kārai pā'kā pe'ne? Kārai pā'kā pe riken pe' te'sen tāru uya tātārawasooi pe ekuman ku'nin uri'san pā'ku pe iye'to' pe? Ikupā uya pen! ¹⁶ I'tu auya'nokon pāra pe' iyesi kāri tekumasen pā'ku pe iye'tāsa' ru'pā esi tikin ni ipokon pe? Tasa' iya esi, "Asa'ri te'san ena

tikin ni ipun,"[†] tasa'. ¹⁷ E'tane kuri Itepuru pu'ku pe iyenasa' esi miri tikin ni ipokon pe iya'kwaru yau.

¹⁸ Ainanti' ekuman nito' apai. Tanporo taron ni ton makoi amu' ka'pon nukupanu ton esi ipun yau pura, e'tane kuri tekumai' imakoitasa' na'ne' umakoitasa' miri tapun tama'tanu'se. ¹⁹ I'tu auya'nokon pura pe' nai ipun kon esi Wakua A'kwaru iwu' pe, ayau'nokon na'ne', ineporo'pu kon Papa winipai? Iwano' kon pen ni imiri'nokon; ²⁰ te'mai' ennasa' ru'pu ton imiri'nokon; miri pe iyesi pi', Papa inamati' ipun kon ke.

7

Emari'man Nito'

¹ Seri si inmenuka'pu ru'pu kon pikiron: Temari'mai' pura ka'pon esi, esi waku pe ri.* ² E'tane eke pe ri niki esi pi', tapoi ri ka'pon e'to' pe iyesi tano'pu ke, uri'san niri tataan'pu ke tapoiri ri. ³ Itaan'pu pe e'ni eseru ku'to' itaan'pu uya pe iyesi tano'pu pi', ino'pu niri tataan'pu pi' miri kasa ri. ⁴ Ino'pu pun esi itiwano' pe riken pen, e'tane itaan'pu iwano' pe ri mari iyesi. Miri kasa ri mari, itaan'pu pun esi pen miri itiwano' pe riken pen e'tane ino'pu iwano' pe ri mari iyesi. ⁵ Te'nurunpai' pura e'ti', iye'ku'sa' kon a'tai ri nin aka'ne' pe ri iwesi kon, iwi'purema kon pari nin iye'ku'sa' kon pi' riken. Miri awonsi'ki riken kanan iwesi si kon, Se'tan[†] uya i'tupi'nito' ya' ituru kon

* **6:16** Iseneses 2:24 **6:19** 1 Koren 3:16; 2 Koren 6:16 **7:1**
Temari'mai' pura ka'pon esi, esi waku pe ri; miri pe pura, Wakua pe ri iyesi uri'san ta'pi'pi'se pura warawo' esi, esi waku pe ri. † **7:5**
Se'tan—Makoi ese' isakon, Papa eseru ewaruma'tinin ta e'kwa pe.

namai' iiwano' kon pe iuse'se'ti kon p̄ra iwesi kon pi'. ⁶ Seri ta uya ri nin, takapu uya kuru pen ni iku'to' pe. ⁷ Tanporo warawo' amu' esi i'se e'ai' uri kasa. E'tane kaisa ri'ne Papa uya uyemeporu kon ke repapi' nisa', t̄ron ni esi se esa' pe, t̄ron ni mi esa' pe.

⁸ Seri si iyemari'masa' kon pen miri awonsi'ki itaan'pu iyeri'sa' kon pi' ta uya: Temari'mai' p̄ra to' esi a'tai, to' esi waku pe ri, uri na'ne' kasa. ⁹ E'tane si to' use'se'ti p̄ra iyesi yau, to' emari'mato' pe ri iyesi t̄ukiritu kon entai i'se te'to' kon wenai.

¹⁰ Iyemari'masa' kon pi' se ta uya (uri pen e'tane Itepuru uya ta): Ino'pu kuse'nonkanin t̄taan'pu piyapai. ¹¹ E'tane ikupu iya pe iyesi yau, iyenku'runtu' pe iyesi temari'mai' p̄ra, miri pe p̄ra t̄taan'pu pona ri iyenna'pokapu. Miri awonsi'ki itaan'pu t̄no'pu nonkanin.

¹² T̄ron kon pi' se ta uya (uri, Itepuru pen nin si): Tonpa esi yau Sises apurinin pe p̄ra ino'pu, miripan esi ipiyau ri iko'manpai, ku'nonkanin.

¹³ Miri awonsi'ki uri'san esi yau Sises apurinin pe p̄ra itaan'pu, miripan esi ipiyau ri iko'manpai, ku'nonkanin. ¹⁴ Apene p̄ra Sises apurinin pen itaan'pu ekonekasa' miri waku pe t̄no'pu awiri, miri awonsi'ki Sises apurinin pen ino'pu ekonekasa' miri waku pe Sises apurinin t̄taan'pu awiri. Miri p̄ra iyesi yau, imunki kon nin esi miri iri pe, e'tane si na'ne' kasa, waku pe to' esi.

¹⁵ E'tane Sises apurinin pen e'nonka yau, tiwi ri nukuphi. Sises apurinin warawo' miri awonsi'ki

uri'san uta'sito' p̄ra ri iyesi miri rupi yau; Papa uya ki'man n̄sa' t̄usewankamai' p̄ra uko'man nito' pe. ¹⁶ Nai kasa i'tu auya, no'p̄, ataan'p̄ pika'ti auya ri pe' tukai'? Miri pe p̄ra, taan'p̄, ino'p̄ pika'ti auya ri pe' tukai'?

¹⁷ Miri ri e'tane, akaisari'nokon iko'manti' Itepuru uya iku'sa' kon na'ne' yau ri, miri awonsi'ki Papa uya iki'masa' kon na'ne' ipona. Seri, seri iyawiri e'nito' main unnonkan^u so'si ton kaisa ri. ¹⁸ Ka'pon, yun pi'pi pe' puturukasa' esip̄ iki'ma a'tai? Itun pi'pi puturukasa' pe p̄ra kusenanin. Ka'pon pe' esip̄ itun pi'pi puturukasa' pe p̄ra iki'ma a'tai? Itun pi'pi puturaka kuse'nin. ¹⁹ F'ri pan pen ni miri un pi'pi puturaka miri awonsi'ki, f'ri pan pen ni miri un pi'pi puturaka p̄ra iyesi. Papa Maimu awiri nin e'ni' esi miri i'ri pe kuru nin iyesi. ²⁰ E'ni na'ne' kaisa ri e'nito' pe iyesi e'ni'p̄ yau ki'man a'tai. ²¹ Poitor^u pe pe' me'tai iki'ma a'tai? Miri ri ayanpokumanin, inonkato' pe ri iyesi pe iyesi yau, miri ri iku'ki. ²² Ap̄ne p̄ra kuri poitor^u pe iye'sa' Itepuru uya iki'ma a'tai esi miri Itepuru n̄mo'ka'p̄ pe; miri kasa ri mari, kuri inu'enau p̄ra iye'tane iki'masa' ru'p̄ esip̄ miri Kurai poitor^u pe. ²³ Te'mai' ennasa' ru'p̄ ton imiri'nokon; ka'pon amu' poitor^u pe kenat^u. ²⁴ Utonpa ton, Papa iwano' pe iwesi kon pi', isi'kaisa ri iki'ma'p̄ kon ya' ri si e'ti' Papa uya iki'ma kon a'tai iwesi'p̄ kon yau ri.

²⁵ Seri si a'pi'p̄non kon ponan kan: F'ri tawon main p̄ra ri nin man Itepuru winon, e'tane uri pe ri nin aimenka uya Itepuru isentu'kena'win ri nin tapurisen ye' pe esip̄. ²⁶ Seri pe ri nin sa'man yau

ri e'ni pi', me'atui'ne' kasa ri nin iwesi kon i'se esi tukai' ri nin usenuminka. ²⁷ Iyemari'masa' pe pe' me'an? Iye'nonkato' ku'warinpai. Iyemari'masa' pe pura pe' me'an? Ino'pu oton ku'warinpai. ²⁸ E'tane iyemari'ma pe iyesi yau, aumakoitasa' pen ni miri; miri awonsi'ki a'pi'pan emari'masa' pe iyesi yau, imakoitasa' pen ni miri. E'tane kamoro iyemari'masa' kon uya eke ri anpokumanin eporo seri uko'man nito' yau, miri yapai nin ipika'ti i'se 'nokon esi miri.

²⁹ Se ta uya e'kwa pe sa'ne iyesi, utonpa ton, to'ken pata weyu esi. Seri awonsi'ki kamoro tu'no'pu ke na'ne' nan uko'manto' pe iyesi ino'pu pan kasa; ³⁰ kamoro tu'uta'kwarukai' tuukaransan, tuukaransan pen kasa ri, pori' pe na'ne' nan pori' pen kasa, kamoro i'ri ri ennanin nu'san to'enawon pe pura iyesi kasa; ³¹ kamoro seri non pon apuri pi' te'san, ipi' kuru tuuko'mansen ye' pen kasa. Apure pura seri non seri pe na'ne' esi ri utin pi'.

³² Tuusewankamai' pura iwesi kon i'se esi. Iyemari'masa' pen usewankama Itepuru turawasooi pi', Itepuru pori'manin pe te'sen ku'to' tuuya pi'. ³³ E'tane iyemari'masa' usewankama seri non turawasooi pi', tu'no'pu pori'manin pe te'sen ku'to' tuuya pi'. ³⁴ Inku'pai nin si iye'to' e'ta'nu'sa' ri. Iyemari'masa' pen uri'san miri pe pura a'pi'pan uri'san usewankama Itepuru turawasooi pi': Iye'ku'to' esi iye'tusa' pe kuru te'to' pe Itepuru ena' asa'ri ri mari tu'pun yau miri awonsi'ki ta'kwaru yau. E'tane si iyemari'masa' uri'san usewankama seri non turawasooi pi', pori' pe tua'an'pu ku'to' tuuya pi'. ³⁵ Seri ta uya waku pe iwesi kon pa, kemari'matuu kuru ta uya pen ni.

Iuko'mamu kon i'se esi iye'to' awiri Itepuru iwano' pe iye'tusa' kon apai te'ta'nu'se pura.

³⁶ Inu' ri usenuminka pe iyesi yau waku pe pura ri a'pi'pun uri'san imari'mato' pe tuuya tankupu'pu pi', miripan uno'somanka'pu yau miripan mari'makapu ta tuuya yau, tiwi nukupai i'se te'to' pe. Imakoita pen ni miri. Tiwi to' nemari'mai. ³⁷ E'tane kuri ri ka'pon tewan yau teseru esa' pe tekonekai', inu' uya ta'kwarukai' pura e'tane tiwano' pe ri teseru tukonekai', miripan uya tewan konekasa' imari'mato' pe pura tuuya—puse ri uya ri mari waku ku'sa' miri. ³⁸ Miri pi' si, kuri a'pi'pun uri'san mari'manin uya waku ku'sa', e'tane kuri imari'manin pen uya miri entai waku ku'sa'.[‡]

³⁹ Uri'san uta'sisa' miri tutaan'pu pi' iko'mamu pu'ku pona ri. E'tane itaan'pu eri'sa' a'tai, i'se te'to' ri mari'manin pe iyesi miri, e'tane Itepuru iwano' pe kuru, riken te'sen. ⁴⁰ Uri uya aimenkato' yau, pori' pe pari iyesi miri na'ne' kasa ri iyesi yau, miripan Papa A'kwaru esa' pe ri esi tukai' si'tuyai'.

8

O' Use'man Ni'pu Ike Ika'sa' Ena'

[‡] **7:38** Miri pe pura, 36 Inu' ri kuri waku pe pura tensi kupu tuuya tukai' tuusenuminkasen, miripan uya ri waipiya epopitu, miripan esi iyemari'mato' pe i'se, tiwi si i'se ri te'to' kupui. Iyemakoima pen ni miri. Tiwi iyemari'mato' pe nukupui. 37 E'tane kuri ka'pon teseru konekanin tewan yau, inu' uya ri ta'kwarukai' pura ri e'tane tiwano' pe ri tekonekai' teseru esa' pe, miripan uya teseru koneka'pu a'pi'pun mari'mato' pe tuuya pura ri—puse ri ka'pon uya iye'to' ri kupu. 38 Miri kasa si kuri a'pi'pun uri'san mari'manin uya waku ku'sa', e'tane kuri imari'manin pen uya miri entai waku ku'sa'.

¹ Seri si o' papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man ni'pu ike pi' te'sen: I'tu'nokon tanporo i'tunin pe e'nito' esa' pe e'n*ि*nokon.* I'tunin pe e'nito' uya a'sarutana'ni e'tane usi'nانkan nito' uya ka'ni. ² Ka'pon i'tunin pe ne'ku'ai'ne' uya tانi'tunه ye'pan i'tu pura ri mari iyesi. ³ E'tane kهri ka'pon Papa i'nانka pi' na'ne' i'tu Papa uya.

⁴ Miri pi' si, o' pi' si enta'nan papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man nisa' rهpu: I'tu'nokon non po papa tato' pe ika'sa' esi pura kuru ri iyesi, miri awonsi'ki tهron ni papa tato' ipi' pura iyesi, kهri ri riken tikin nan ni. ⁵ F'ri pe pura papa tato' ton ipi' e'tane, Epهn po miri pe pura non po (to' na'ne' ri tu'ke ri "papa amه" miri awonsi'ki tu'ke ri "itepuru ton"), ⁶ e'tane nin si upona'nokon tikin ni ri Papa esi, Ikuipunه, tanporon ni uye'sa' na'ne' iwin*ي* miri awonsi'ki uko'man ni'nokon na'ne' itiwano' pe; miri awonsi'ki tikin nan ni kanan Itepuru Sises Kهrai, tanporon ni uye'sa' na'ne' iporo miri awonsi'ki uko'man ni'nokon na'ne' iporo.

⁷ E'tane tanporon kon uya seri i'tu pen. Tهron kon kuru ri enupansa' papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' seri warai si o' pi' to' enta'NASA' a'tai, papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man ni'pu ike pe iyesi tukai' to' usenuminka, i'si'mهra to' ewan esi ke ima'ta. ⁸ E'tane kiyari uya a'ko pe Papa piya' ne'n*ي* pen; uma'tan pura iyesi enta'nan nisa' pura iyesi yau, wakه pe e'n*ي* pura ri iyesi enta'nan nisa' yau.

⁹ E'tane riken, ti'tui' e'ti', se kasa ri iwe'to' kon i'si'mهra te'san eno'manin pe kهse'nin. ¹⁰ Apهne

* **8:1** I'tu'nokon tanporo i'tunin pe e'nito' esa' pe e'n*ي*nokon; miri pe pura, "Tanporo ri i'tuto' esa' pe e'n*ي*nokon," mهkayai'ne' kasa.

pura i'si'mara te'sen itewan uya imiri i'tunin pe e'nito' esa' enta'na papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man nito' iparemato' iwu' tau ene yau, iye-pori'ma pen pe' mi, papa tato' pe ipi' ika'sa' ena' use'man ni'pu ani pi'? ¹¹ Miri si, puse ri si i'si'man tonpa, Kurai uma'ta'pu itiwano' pe ru'pu si uma'ta, i'tunin pe iwe'to' wini. ¹² Seri kasa aumakoitasa' pe iyesi a'tai itonpa ton pi' i'si'man to' ewan tama'tanu'se, aumakoitasa' pe iyesi miri Kurai pi'. ¹³ Miri pe iyesi pi', enta'nasa' na'ne' uya utonpa eno'masa' pe iyesi yau makoi ya', o' pi' enta'nato' oton pari pen kanan, ita'mo'kato' emapu'ti uya namai'.

9

Itekare Ekamase'na Enno'sa' Iwano'E' Kuru

¹ Inu' enawon pen ni pen pe' uri? Itekare ekamase'na enno'sa' pen pe' uri? Sises pe' Uyepuru kon ennin nu'pu pen uri? Imiri'nokon pen pe' kamoro Itepuru yau e'tarawasomasa' otori'san? ² Itekare ekamai' enno'sa' pe pura ri e'tane turon kon pona, ipona'nokon nin esi seri. Apune pura imiri'nokon esi uya'si'sa' ike pe ur*i* itekare ekamai' enno'sa' Itepuru yau.

³ Seri seri uwupu kamoro uyeseru aimenkato' yau iyereutasa' kon na'ne' namai'no. ⁴ Ina iwano' kuru pen ni pen pe' miri kiyari miri awonsi'ki ina yuku? ⁵ Ina eseru pen ni pen pe' miri itekare apurinu tuno'pu kon ar*i* tuya'kiri'nokon, turon kon itekare ekamase'na enno'sa' kon, miri awonsi'ki Itepuru akon non miri awonsi'ki Ke'pas*

* ^{9:5} Ke'pas (Arami' maimu yau), miri pe pura Pi'ta (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti' ta e'kwa pe.

kasa? ⁶ Uri, miri awonsi'ki Panapas riken kati kamoro te'turawasomasan pe te'san tuk'o'manto' kon iwano' pi'?

⁷ Inu' esi tiwano' pe tuk'o'mansen soisa pe esii'ma? Inu' kure' e' patamanin iteperu napai'ma para? Inu' imanatu e'ku tensisan tikun non esa' to' manatu e'ku ensii'ma para? ⁸ Ka'pon, Papa pun e'to' kasa na'ki ukayai'? Miri ri mari pe' ta Main uya para nai? ⁹ Main, Mosi' namenuka'pa uya ta: "Paka muta kusenau'tii a'nai' para'poro i'kwa pi' itipi'tane,"[†] ta iya. Paka pi' riken pe' Papa usewankama? ¹⁰ Uri'nokon pi' sa'ne ta iya seri ko, pen pe'? Ewai', seri e'menukasa' uiwano' kon pe, apene para non anannin uya anamu a'tai miri awonsi'ki i'kwanin uya i'kwa, seri kupu to' uya epopo tuya'nokon poken iyaku'pusa' anamu tuya'nokon a'tai. ¹¹ Ina uya si iya'kwaru ye' patama pe iyesi yau i'koro'tau'nokon, eke pe kuru pe' iyesi ina uya non poron iyaku'pusa' anamu pe iyesi yau iwinipai'nokon? ¹² Turon kon uya seri tapika'tito' kon kuru epopo pi' iwinipai'nokon, miri entai pari pe' ina uya epopo pen?

E'tane seri ina iwano' kuru ri apurisa' ina uya para man. Miri para ri, ti'tui' para ina uya imoronkasa' man oko pe waku' Kurai ekareei uko'mamu namai'. ¹³ I'tu auya'nokon para pe' nai, kamoro Papa ena' use'man nito', ipareman nito' iwu'tau te'turawasomasan uya ti'kiyari kon epopo itapai, miri awonsi'ki kamoro Papa ena' use'man nito' apon po te'turawasomasan uya ri epopo itusa' tonpa? ¹⁴ Miri kasa ri, Itepuru uya tasa' kamoro

[†] 9:9 Isu'taronomi 25:4 9:9 1 Temu'ti 5:18 9:11 Ron 15:27

9:13 Isu'taronomi 18:1

itekare ekama pi' te'san uya tauko'manto' kon ipi' epoto' pe ri iyesi waku itekare wini.

¹⁵ E'tane tanporo seri ton ni uiwano' kuru ri apurisa' uya pura iyesi. Seri menuka uya pen miri ton ku'to' pe auya'nokon uiwano' pe tukai' e'kupui'ma pen. Eri'to' pe ri iyesi utapuri^{ito}' mo'ka ina' uya ri entai. ¹⁶ E'tane ri waku itekare ekama uya a'tai, utapuri poken pura iyesi, apane pura itekare ekamaki tasa' pe iyesi upi'. Isi yau esi waku itekare ekama uya pura iyesi yau! ¹⁷ Uiwano' pe ri itekare ekama pi' esi yau, uyepe'^pu ri esi; uiwano' pe pura iyesi yau, uyapiyo'masa' pi' ri nin ekama uya pe iyesi. ¹⁸ I'ri ken si esi uyepe'^pu pe? Seri riken: Itekare ekama uya wini itur uya i'numura ri, uiwano' kuru si tapuriⁱ pura itekare ekama uya iwano'.

¹⁹ Ina' enawon pen ni ur*i* miri awonsi'ki ina' iwano' pen ni e'tane, tanporon kon poitoru pe e'kupu, tu'kan kon ne'nin pe Kurai piya' to' nepu uya poken ni te'san. ²⁰ Esuweru amu' pi' Esuweru pe ri ena, Esuweru amu' ne'nin pe Kurai piya'. Kamoro main o'nero na'ne' nan pona main o'noron kasa ena (main o'noron pe pura ri e'tane), main o'noron kon ne'nin pe Kurai piya'. ²¹ Kamoro main esanon pen pona main esa' pen kasa ena (main, Papa winon pura e'tane pura ri, e'tane main, Kurai winon o'noron pe esi), main punon kon ne'nin pe Kurai piya'. ²² I'si'munon pona i'si'mura ri ena i'si'munon ne'nin pe Kurai piya'. Tanporon pe ri enasa' tanporon kon ni ka'pon amu' pona, itonpa pe ri to' pika'tito' pe uya to' pika'tito' uya pokena' eseru wini ri. ²³ Tanporo seri

kupʉ uya wakʉ itekare pikiri, wakʉ pureman nito' iya tonpa epoto' pe uya.

²⁴ I'tu auya'nokon pʉra pe' nai teka'tunpi'san a'tai, tanporon kon eka'tumʉ e'tane tikan nan ni uya itepe'pʉ eporo? Eka'tunti' itepe'pʉ eponin ye' pe.

²⁵ Tanporon kon usi'tun pi' te'ton kon usenupa isi koro'tau. To' uya ikupʉ pata ipʉra konekasa' aro', kʉron pe ri epoto' pe tʉuya'nokon inke te'sen pen ni; e'tane ikupʉnokon seri aro', kʉron epoto' kon pe inke ri tʉuko'mansen. ²⁶ Miri pe iyesi pi', te'kamai' pʉra ri tʉneporonʉ pi' teka'tunsen ka'pon kasa eka'tumʉ pen; epanta'ma pen ka'pon iya'kwarʉpʉ panta'manin kasa. ²⁷ Kane, upun sa'mantanʉ'sa' uya, upoitorʉ pe iku'sa' uya, tʉron kon pi' itekare ekamasa' uya tʉpo uneoporonʉ itepe'pʉ eporo uya pʉra iyesi namai'.

10

Panaman Nito' Esuwerʉ Amʉ' Kasa E'ni Namai'

¹ I'tunin pe pʉra iwesi kon i'se pʉra e'ai', utonpa ton, tanporo utamokori kon amʉ esipʉ kapuru' o'no tanporo to' utipʉ parau poro. ² Tanporo to' epa'taisima'pʉ Mosi' pikiron kon pe, kapuru' yau miri awonsi'ki parau kau. ³ Tanporo to' enta'na'pʉ miri iya'kwarʉ kiyari pi' ri. ⁴ Miri ri iya'kwarʉ tensisen ni ensipʉ to' uya; apune pʉra to' uya ri ti' iya'kwarʉ pe te'sen apai ensipʉ ta'kiri'nokon ni tʉtutisen, miri ti' esipʉ Kʉrai ri. ⁵ Miri ri e'tane, Papa

esi'pu pen ni pori' pe tu'kan kon to' tonpa ton pi'; miripan kon ekepu esi'pu mi'tawiri ri rimono' tau.

6 Seri ton si e'kupu'pu ento' ipi' pe, iri ton pi' ri uyewan kon taru namai' to' esi'pu kasa. **7** Papa tato' ipi' pe ika'sa' pi' twipuremasan pe ke'tau, to' tonpa ton esi'pu kasa; iye'menukasa' na'ne' kasa: "Ka'pon amu' ereuta'pu enta'nai', miri awonsi'ki ensii', miripan kon e'mu'sa'kasa' umanumu'pu Papa i'tunin nan pen eseru yau," tawon.* **8** Ekumanpai'nokon pura, to' tonpa ton esi'pu kasa—miripan kon uma'ta'pu 23,000 kaisa ri tikin nan wai yau. **9** Itepuru[†] ti'tupi'se e'nipai'nokon pura, to' tonpa ton esi'pu kasa, miripan kon na'ne' e'tu'ka'pu ikhi amu' pi'. **10** Ke'naipi'tau, to' tonpa ton esi'pu na'ne' kasa, miripan kon tu'ka'pu ma'tanu'nin inseru uya.

11 Seri ton e'kupu'pu to' pi' ento' ipi' ton pe, miripan e'menukasa' upanamanin kon pe, uri'nokon penaro' ru'pu uta'ku'tito' uye'sa' ipona na'ne' ton. **12** Miri pi' si, pana' pe iye'mu'sa'kasa' pe iusi'tu yau, ti'tui' e'ki auta'mo'ka namai'! **13** F'ri ri i'tupi'nito' uya iyereutanu'sa' kon pura man e'tane ri nin ka'pon pi' te'sen ye' ri. Papa esi tausauroku'pu awiron ni; ii'tupi'to' e'to' pe imoronka auya entai iku'nin pen. E'tane ii'tupi'sa' a'tai iyepa'kato' yai ke ri mari irepa iya iyo'no iye'mu'sa'ka pa.

Itepuru Kokuui Miri Awonsi'ki Iri Ton Kokuui

10:5 Nonpa 14:29-30 **10:6** Nonpa 11:4 * **10:7** E'sotas 32:6

10:8 Nonpa 25:1-18 † **10:9** Itepuru; taron ni ton imenukasa' ton uya Kurai ta. **10:9** Nonpa 21:5-6 **10:10** Nonpa 16:41-49

14 Miri pe iyesi pi', utonpa ton amu' ru'kwi, ainanti' papa tato' pe ipi' ika'sa' pi' iwi

puremato' kon yapai. **15** Ta'kwartakena' nan ka'pon amu auro'ka uya; iiwano' kon pe usauro'ai'ne' eseru aimenkat*i*. **16** Tenki tato' kokuuhi pen pe' seri, tenki ta'nokon na'ne' ipi' Kurai manu anumu pe pen pe'? Pureti i'kwitu na'ne' pen pe' esi Kurai pun anumu pe pen pe'? **17** Apune pura tikin ni ri itekiino esi pi', uri'nokon tu'kan kon, esi tikin ni ipun, apune pura tikin nan itekiino anumu pi'.

18 Ka'pon amu' Esuweru amu' pi' isenuminkati': Kamoro pe' use'man nu'pu ike pi' tenta'nsan esi pen use'man nito' apon po te'sen Papa pokon pe? **19** Miri ken pe' si papa tato' ipi' pe ika'sa' ena' use'man nisa' ru'pu esi i'ri pe ri, miri pe pura papa tato' ipi' pe ika'sa' esi i'ri pe ri ta uya e'kwa pe ken pe' si iyesi? **20** Kane, e'tane Papa i'tunin nan pen use'masa' na'ne' ike esi iri ton ena', Papa ena' pen, miri pi' iri ton tonpa pe iwesi kon i'se pura esi. **21** Itepuru kokuuhi yawon ensii'ma, iri ton kokuhi yawon ni niri ensi auya'nokon pura iyesi; asa'r*i* ri mari Itepuru tepuruuhi miri awonsi'ki iri ton tepuruuhi po iwe'to' kon pura iyesi. **22** Papa ri kati ikintato' inku'pai e'n*i*? Intentai pe' pana' pe e'n*i*?

Inu'Enawon Pen Apurinin

23 "Tanporon ni esi taku'sen pe"—e'tane tanporon ni esi pen waku pe konekanin pe. "Tanporon ni esi taku'sen pe"—e'tane tanporon esi pen

10:16 Ma'siu 26:26-28; Ma' 14:22-24; Uru' 22:19-20

Ripaiti'kas 7:6

10:20 Isu'taronomi 32:17 (LXX)

Isu'taronomi 32:21

10:18

10:22

ka'pon ka'nin pe. ²⁴ Inh' ri wakh pe tiwano' pe te'to' eporo i'se kuse'nin, e'tane wakh turon kon iwano'.

²⁵ Ti'tui' pura ri o' ekurupo'pomato' iwu' tau tekurupo'pomasen anki tekama'popi'se pura iyewan uya ta pi' ri, ²⁶ apune pura, "Non esi Itepuru iwano' pe, miri awonsi'ki tanporo iyau na'ne", [‡] tasa'.

²⁷ Inh' ri itekare apurinin pen uya iki'ma yau enta'nai' itipai si iwesi, enta'naki si irepasa' iya na'ne' pi' i'ri ri tekama'popi'se pura iyewan uya ta pi' ri. ²⁸ E'tane inh' uya ri ta pe iyesi yau ipi', "Seri seri use'man pe itusa' ru'pu," ta yau, miri a'tai nin si ipi' iyenta'na pen, asa'ron wenai, ka'pon uya apana'tisa' pi' miri awonsi'ki ewan uya ta pi'[§]—²⁹ kuri apana'tinin ewan, iyewan ta uya e'kwa pe iyesi pen.

I'ri pe iyesi pi' inh' enau pura e'to' eseru aimenka turon ni ewan uya? ³⁰ Enta'na pe iyesi yau kiyari pi' tenki ta pe, i'ri pe iyesi pi' uyeno'ma tenki ta pe ri Papa pi' enta'nasa' e'tane?

³¹ Miri pi' iyenta'na pe ri miri pe pura ensi auya ri miri pe pura i'ri ri kuph auya pe iyesi pi', iku'ki eke pe Papa ku'pith auya pe. ³² E'tane inh' ri e'ku'to' iri pe kusemapu'tii, Esuwerh amh ri, Kiri' amh ri, miri pe pura Papa so'sii ri—³³ ur*i* nusi'tuyai'ne' kasa tanporon kon ni pori'ma i'se tanporon yau ri wakh pe e'to' eporo i'se esi pen e'tane tu'kan kon ni, to' epika'tito' pe.

10:23 1 Koren 6:12 [‡] **10:26** Eren 24:1 **§ 10:28** Turon ni imenukasa' uya, ewan uya ta pi', apune pura, "Non esi Itepuru iwano' miri awonsi'ki tanporo iyau na'ne", ta.

11

1 Unkupan iku'ti': Krai nankupan kup uya kasa.

Papa Apuripitat A'tai Ipoken E'nito'

2 Kanyapuripi'atai' tanporon yau ri iyenu kon yau ukupa auya'nokon pi' miri awonsi'ki auta'sisa' kon pi' ri enupan nito'* pi', iyena'nokon ini'kwirinak uya kaisa ri. **3** Ito'ka'nak auya'nokon i'se e'ai' tanporon kon warawoti'si amu' i'pai pe Krai esi, miri awonsi'ki uri'san i'pai pe warawo', miri awonsi'ki Krai i'pai pe, Papa. **4** Tanporon kon warawoti'si amu' twippremasan miri pe pra pu'kena' pe tausauro'san ti'pai kon twontii' uya ti'pai kon nama pra iyesi miri. **5** Tanporon kon uri'sami'si amu' twippremasan miri pe pra pu'kena' pe tausauro'san ti'pai kon twontii' pra uya ti'pai kon nama pra iyesi—i'pai kiriri'kasa' kasa iyesi. **6** Uri'san uya ti'pai ni

ontisa'

 pra iyesi yau, tnse' aku'to' iya pe iyesi, piyi'nu'nin pe iyesi yau uri'san uya tnse' aku'sa' miri pe pra tnse' kiriri'kasa' yau, ti'pai wontito' iya pe iyesi. **7** Warawo' uya ti'pai wontito' pra iyesi,[†] Papa pe ri eke pe iku'to' pe ri iyesi pi', e'tane

11:1 1 Koren 4:16; Piri'pai 3:17 * **11:2** enupan nito'; miri pe pra, uko'man ni eseru ton. † **11:7** miri pe pra, 4 Warawo' tipremasen miri pe pra pu'kena' pe tausauro'sen kusan pe inse' esii'ma uya ti'pai nama pra iyesi. 5 Miri awonsi'ki uri'san tipremasen miri pe pra pu'kena' pe tausauro'sen inse' pra esii'ma uya ti'pai nama pra iyesi—kri ri esi miri "ikiriri'kasa' kon" kasa. 6 Uri'san esi yau inse' pra, seri pe riken ni tiw*i* to'ken inse' nesii, e'tane piyi'nu' uri'san i'pai e'kiriri'kasa' esi ke tinse' kanan wa'tanu'kato' iya esi. 7 Warawo' e'to' pra iyesi kusan pe inse'.

uri'san esi warawo' ku'to' eke pe ipi' pe. ⁸ Apane pura warawo' uye'sa' pura iyesi uri'san apai, e'tane uri'san uye'sa' warawo' apai, ⁹ warawo' ri e'ka'sa' pura iyesi uri'san iwano' pe, e'tane uri'san e'ka'sa' warawo' iwano' pe. ¹⁰ Miri wenai miri awonsi'ki inseru amu' wenai, uri'san uya tupa'pano ento' ipi' tato' pe iyesi ti'pai pona.

¹¹ Itepuru yau ri nin si ti, uri'san e'to' pura iyesi warawo' pura, warawo' ri e'to' pura iyesi uri'san pura. ¹² Uri'san uye'sa' na'ne' warawo' apai, miri kasa ri mari warawo' ri mari entusa' uri'san apai. E'tane tanporon ni nin uye'sa' Papa wini. ¹³ Iwano' kon pe aimenkati': Ipoken pe' iyesi uri'san ipurema Papa pi' ti'pai tuniponkai'? ¹⁴ I'naino ton uya ri pe' iyenupa kon pura nai, warawo' esi yau kusan pe inse' piyi'nu' ri iyesi, ¹⁵ e'tane uri'san inse' esi yau kusan pe eke pe iku'to' ipikiri pe iyesi? Apahe pura kusan pe na'ne' inse' esi inipon pe itusa'. ¹⁶ Inu' ri esi yau e'sei'pi'pai miri pi', taron ni miri rupi unkupanu kon pura ri man, miri pona Papa so'sii ri nukupanu.

Itepuru Enta'na'pu Ru'pu Kupu

¹⁷ Ne'sepoyai'ne' iyenupato' kon yau ayapuripi'to' kon uya pura man, apahe pura ayamurapi'to' kon uya isi ri kupu, waku kupu pe pura ri. ¹⁸ Wapiyaro' pe kuru, eta uya ayamura kon pe iyesi a'tai so'si pe, iye'ta'nu'pitu kon, miripan ni si sapuriyai' itonpa pe ri. ¹⁹ Ikasima poken pura ri tupa'na ri'ne ri si iwe'to' kon pe iyesi ento' pe, inu' yan kuru esi Papa maimu awiron kon pe tukai'. ²⁰ Ayamurasa' kon a'tai, Itepuru enta'na'pu ru'pu

kupu auya'nokon pen ni, ²¹ apune pura iyenta'na kon koro'tau, akaisari'nokon iye'sara'ti kon inu' enupikiri te'se pura ri. Turon ni esi iwan pe, turon ni e'taripa. ²² Itiwu' pura pe' iwesi kon iyenta'nato' kon, iuku kon ensito' auya'nokon itau? Papa so'sii ri kati sapema auya'nokon miri awonsi'ki ipan'on ni piyi'nuku auya'nokon? F'ri ken si ta uya ipi'nokon? Seri pi' ri kati ayapuri

pitu

 uya 'nokon? Pen ni!

²³ Apune pura Itepuru wini uneporo'pu ni'kwiri'nuku uya iyena'nokon ni mari: Itepuru Sises uya, teparankato' ewarup*iii* tau, pureti anumu'pu, ²⁴ tenki ta'pu tuuya a'tai, i'kwitu'pu iya miripan uya ta'pu, "Seri seri upun, iiwano' kon; seri iku'ti' iyenu kon yau ukupu auya'nokon pe," ta'pu iya. ²⁵ Miri kasa ri mari, tenta'na tupo ko' anumu'pu iya, "Seri ko' esi emenna' ekonekan nito' umunu yau; seri iku'ti', ensi auya'nokon a'tai, iyenu kon yau ukupu auya'nokon pe," tai'ma. ²⁶ Apune pura seri pureti iku auya'nokon a'tai miri awonsi'ki ko' yawon ensi auya'nokon a'tai, Itepuru uma'ta'pu ekama auya'nokon pe iyesi iyepu pu'ku pona.

²⁷ Miri pe iyesi pi', inu' ri Itepuru yu i'nin miri awonsi'ki ikokuui yawon ensinin iyawiri pura esii'ma umakoita miri Itepuru pun miri awonsi'ki imunu pi'. ²⁸ Ka'pon kuru usento' pe iyesi ti-wano' pe, tuyu iku tuuya miri awonsi'ki tuyuku ensi tuuya rawiri. ²⁹ Apune pura inu' ri uya iku yau miri awonsi'ki ensi yau Itepuru pun to'ka'nukui'ma pura uya eseru aimenkato' ri iku

miri awonsi'ki ensi taponakan pe ri. ³⁰ Miri wenai tu'kan kon ni i'koro'tau'nokon te'san esi i'si'mura miri awonsi'ki takuru'ke'ne miri awonsi'ki tu'kan kon ni uma'ta'pu. ³¹ E'tane uiwano' kon pe uyeseru kon aimenka yau, eseru aimenkato' Papa uya o'koi' enan pen ni. ³² Itepuru uya uyeseru kon aimenka a'tai ukoneka iya 'nokon miri, oru pokon pe useno'man namai'.

³³ Miri pe iyesi pi', utonpa ton, enta'nase'na ayamurasra' kon a'tai, itonpa kon enupikiri te'se e'ti'. ³⁴ Inu' ri esi yau iwan pe, pata po ri nenta'nakapui, ayamura kon pe iyesi a'tai eseru aimenkato' otori pe iyena kon namai'.

Miri awonsi'ki uye'sa' a'tai, miyari ri iyenupa uya 'nokon miri.

12

Iya'kwaru Uya Repan Nito'

¹ Seri si Iya'kwaru uya repan nito' pi', i'tunin pe pura iwesi kon i'se pura esi, utonpa ton. ² I'tu auya'nokon Papa i'tunin pe pura iwesi kon a'tai, taimamu kenan kon pen ni papa tato' ipi' pe ika'sa' kon winikui' autano'ma'pu kon. ³ Miri pi' nin si ta uya ipi'nokon, inu' Papa A'kwaru wini tusauro'sen pen uya, "Sises nesii tupa'nue'sen pe," ta pura iyesi, miri awonsi'ki inu' uya, "Sises esi Itepuru," ta pura ri iyesi Waku A'kwaru uya riken ta pi' ta iya miri.

⁴ Moro i'si'tai ri Iya'kwaru uya repan nito' esi, e'tane miri ri Iya'kwaru. ⁵ Moro ri i'si'tai iyapiyo' pe e'nito' eseru esi, e'tane kuri ri ri Itepuru. ⁶ Moro i'si'tai e'turawasoman eseru esi, e'tane kuri ri ri

Papa uya itʉrawasoma tanporon kon ka'pon amʉ' yau.

⁷ Seri si Iya'kwarʉ usenpoika esi miri ka'pon kaisa ri wakʉ pe to' ku'nin pe. ⁸ Tikin nan ena' iye'tʉsa' Iya'kwarʉ wini pu'kena' pe isauro'to' pe, tʉron ni ena' miri ri Iya'kwarʉ uya itʉsa' isauro'to' pe i'tunin ye' pe, ⁹ tʉron ni ena' miri ri mari Iya'kwarʉ uya itʉsa' apurito', tʉron ni ena' miri tikin nan Iya'kwarʉ uya itʉsa' epi'tin nito' ike, ¹⁰ tʉron ni eke Papa tʉrawasooi ku'to' ike, tʉron ni ena' pu'kena' pe isauro'to', tʉron ni ena' tʉron ni pe'ne iya'kwarʉ i'tunin, tʉron ni ena' tʉron ni ton main yai* tʉusauro'sen pe, miri awonsi'ki tʉron ni ri mari ena' tʉron ni main yai usauro'ni enpoikanin pe. ¹¹ Tanporo seri ton na'ne' esi tikin nan ni, miri ri mari Iya'kwarʉ tʉrawasooi pe, itʉsa' iya ka'pon kaisa ri iye'kupe i'se te'to' awiri.

Ipun Tikin Nan, Tu'kan Ipʉ'kʉ Ton

¹² Ipun esi tikin nan, iyekonekasa' ri e'tane tu'ke ipʉ'kʉ ton; miri awonsi'ki tu'ke ri tanporo ipʉ'kʉ ton e'tane tikin ni ri ipun konekasa' iya. Miri kasa Kʉrai esi. ¹³ Apʉne pʉra tanporo tikin nan ni Iya'kwarʉ uya pa'taisiman nisa' tikin nan ipun ya'—Esuwerʉ amʉ' miri pe pʉra Kiri' amʉ', poitorʉ ton miri awonsi'ki enawon kon pen—tanporo uwo'pa'pu kon tikin nan ni Iya'kwarʉ ke ensito' pe.

¹⁴ Seri si tikin nan ipʉ'kʉ uya ipun konekasa' pen e'tane tu'kan uya. ¹⁵ Pʉta uya ta pe iyesi yau, “Apʉne pʉra miya' pe pʉra esi pi', ipun tonpa pen

* **12:10** main yai; miri pe pʉra, ani yai Kiri' maimu yau; v. 28 yau ri niri. **12:11** Ron 12:6-8 **12:12** Ron 12:4-5

uri," ta p^ura iyesi, mⁱri uya ereutan^uk^u p^ura rⁱ iyesi ipun p^u'k^u pe p^ura iye'to' pe. ¹⁶ Pana uya ta pe iyesi yau, "Ap^une p^ura en pe p^ura esi pi', ipun tonpa pen uri," ta p^ura iyesi, mⁱri uya ereutan^uk^u p^ura rⁱ iyesi ipun p^u'k^u pe p^ura iye'to' pe. ¹⁷ Tanporo ipun esi yau en pe, nai airⁱ etanin nesii'no? Tanporo ipun esi yau pana pe, nai airⁱ ikitun etanin nesii'no? ¹⁸ E'tane Papa uya rⁱ ip^u'k^u ton t^upⁱ'sa' ipun pi', tanporon ton ni, i'se te'to' awiri ri. ¹⁹ Tanporo iyesi yau tikin ni ip^u'k^u pe, nai airⁱ ken si ipun nesii'no? ²⁰ Na'ne' kasa nin si iyesi, moro tu'ke ip^u'k^u ton esi, e'tane tikin ni ipun.

²¹ Itenu uya ta poken p^ura iyesi miya' pi', "Ii'se p^ura e'ai!" mⁱri awonsi'ki i'pai uya ta poken p^ura iyesi p^uta pi', "Ii'se p^ura e'ai!" ²² Mirⁱ kasa pen. Mi ip^u'k^u ton i'si'm^ura na'ne' i'se p^ura e'nⁱ poken p^ura iyesi. ²³ Mirⁱ awonsi'ki ip^u'k^u ton se pe rⁱ upona'nokon te'sen esi t^upontisen pe wak^u pe kuru. Mirⁱ wenai si t^uron kon uya ene namai' iniponti mirⁱ, ²⁴ t^uron ni ton nin si ip^u'k^u ton e'tane mirⁱ kasa kuru t^ukup^u i'se p^ura. Mirⁱ kasa si Papa uya pun wannⁱ konekasa' isi'kaisa ri, t^uron ni e'tane wak^u pe kuru t^uku'sen pe iri pe r^u'kwⁱ ri iye'tane, ²⁵ ipun e'ta'n^uk^u namai' e'tane ip^u'k^u ton e'to' pe isi'kaisa ri isipi' t^uusewankamasan pe. ²⁶ Tikin nan ip^u'k^u ekota'ma yau, tanporon ni ip^u'k^u ton ekota'ma ipokon pe; tikin nan ip^u'k^u nama yau, tanporo itonpa ton erori'ma ipokon pe.

²⁷ Seri si imirⁱ'nokon esi K^urai pun pe, me'at^ui'ne' kaisa ri ip^u'k^u pe iwesi kon. ²⁸ Mirⁱ awonsi'ki Papa uya tanporon wapiya an^unsa' itekare ekamai' enno'sa' kon, mⁱri pikiri pu'kena'

amu', miri pikiri ti'sa amu', miri awonsi'ki eke Papa t̄rawasooi ku'nin nan, kamo kanan epi'tinin pe to' e'to' pe iku'sa' kon, kamo t̄tonpa kon pika'tinin nan ye', kamo t̄tonpa kon amu' esanon, iu'mat̄ pe kamo i'si'taino main yai[†] t̄usauro'san. ²⁹ Tanporo pe' itekare ekamai' enno'sa' kon pe to' nai? Tanporo pe' pu'kena' amu' pe to' nai? Tanporo pe' ti'sa pe to' nai? Tanporo pe' eke Papa t̄rawasooi kupu pi' to' nai? ³⁰ Tanporo pe' epi'tinin pe iku'sa' kon pe to' nai? Tanporo pe' to' n̄usauro'an t̄ron ni main yai[‡]? Tanporon kon pe' enpoikanin nan? ³¹ E'tane eke pari t̄tusen enupikiri e'ti'. §

Miri awonsi'ki si iyenu kon ya' enpoika uya wak̄a kuru nin iteseru.

13

Usi'n̄ankan Nito'

¹ Usaurok̄a pe iyesi yau ka'pon amu' miri awonsi'ki inseru amu' ani yai,* e'tane usi'n̄anka pura iyesi yau, tenten tawon sanpana miri pe pura isipona t̄wipi'se t̄aturunpasen wai amu' kasa ri pana'ka' ri esi. ² Pu'kena' pe ri usauro'tane, tanporon ni i'tu pokena' pen ni i'tunin pe miri awonsi'ki tanporon ni i'tuto' ike esa' pe, miri awonsi'ki apurito' uya wu' ri amanin pe, e'tane usi'n̄ankan nito' pura esi yau, inu' pe pura ri esi

[†] **12:28** main yai; miri pe pura, ani yai; v. 30 yau n̄iri. **12:28**
E'pe'sas 4:11 [‡] **12:30** main yai; miri pe pura, ani yai Kiri' maimu yau. § **12:31** eke pari t̄tusen enupikiri e'ti'; miri pe pura, eke pari t̄tusen enupikiri auya'nokon miri. * **13:1** ani yai; miri pe pura, maimu yai; v. 8 yau n̄iri.

miri. ³ Tanporo uiwano' pe te'sen ke entu'manin repanin pe miri awonsi'ki upun ni tunin pe e'tane iyepo'tito' pe, [†] e'tane usi'nunkan nito' para esi yau, i'ri eporo uya pen ni miri.

⁴ Usi'nunkan nito' esi miri imoronkanin pe, usi'nunkan nito' esi miri manna' pe e'nito'. Ikinikena' pen, tautapurisen pen, mi pe te'ku'sen pen. ⁵ Iri pen ni, tupi' riken tauseuminkasen pen, se pe ri taurakorotasesen pen, iri ra'pu ri ko'mana'nin pen. ⁶ Usi'nunkan nito' esi miri iri napori'mana pen ni e'tane tepori'masen i'napairon pi'. ⁷ Wapu'tinin ye' ri, apurinin ye' ri, te'ku'sen ye' ri, miyari ri iku'nin ye'.

⁸ Usi'nunkan nito' esi siyaro' ri. E'tane pu'kena' pe isekamasa' ra'pu ereutato' oton ni nin; ani ton pe na'ne' e'te'nito' oton; i'tunin pe e'ni emepora utito' oton. ⁹ Apene para mara ri i'tunin pe e'ni, miri awonsi'ki pu'kena' pe e'ni emepora' esi mara ri, ¹⁰ e'tane nin si mara te'sen pen uyepa a'tai, mara te'sen para iyena miri. ¹¹ Mare' esi a'tai, mare pe ri usauroku'pu, mare pe ri usenuminka'pu, mare pe ri e'ku'to' esi'pu. Eke pe nin si enasa' a'tai, mare' esi eseru ra'pu ensimasa' uya miri. ¹² Seri si ene'nokon e'tane wanamari e'kwasa'yai, ikapisin pe; miri a'tai nin si, usen nito' oton kon ipun pe. Seri si i'tu uya mara ri; mara para nin si i'tuto' uya oton, mara para ui'tu na'ne' kasa.

¹³ Seri ton si osorawawon esi moro: apurito', e'ku'nito' miri awonsi'ki usi'nunkan nito'. E'tane miri ton tonpa eke kuru esi usi'nunkan nito'.

13:2 Ma'siu 17:20; 21:21; Ma' 11:23 [†] **13:3** iyepo'tito' pe; miri pe para, tautapurisen pe e'to' pe.

14

Pu'kena' Pe Usauro'nī Mirī Awonsi'ki Ani Ton Yai

¹ Usi'nankan eseru awiri e'ti', Iya'kwaru uya iyemeporū'ti kon i'se esii'ma, pu'kena' pe iwe'to' kon emeporū kuru. ² Apūne pūra kūri tūusauro'sen ani yai* esi ka'pon amū' auro'kanin pe pūra e'tane Papa auro'ka iya. Inapai ri sa'ne, inū' uya imaimu to'ka'nēku pūra iyesi; i'tu pokena' pen ekama iya ta'kwaru ke. ³ E'tane tanporon kon pu'kena' pe tūusauro'san uya ka'pon amū' auro'ka mirī to' meruntitanū'nin pe, to' pori'manin pe mirī awonsi'ki to' a'kwaru nepū pe. ⁴ Kūri ani yai tūusauro'sen epika'ti tiwano' pe, e'tane kūri pu'kena' pe tūusauro'sen uya so'si pika'ti. ⁵ Me'atūi'nē' kaisa ri ausauroku kon i'se e'ai' ani yai, e'tane kuru pu'kena' pe ausauroku kon i'se esi. Kūri pu'kena' pe tūusauro'sen esi eke pe ani yai† tūusauro'sen entai, enpoika iya a'tai riken so'si epika'tito' pe.

⁶ Seri si, utonpa ton, uyepū pe iyesi yau ayauro'kai'nokon ani yai, waku pe pe' ikupū uya 'nokon? Tenpoikasen niken nepū uya a'tai, mirī pe pūra i'tunin pe e'nito' mirī pe pūra pu'kena' pe usauro'nito' mirī pe pūra usenupan nito' nepū uya a'tai riken, waku pe ikupū uya 'nokon. ⁷ Nurinan ton pen yau ri sa'ne tauturunsan wai amū' yau, sarakuwa mirī pe pūra a'pu ri, nai kasa iturumū i'tu etanin uya, waku pe riken iyenu'pi'to' iu'tipi'to' e'kupū yau i'tu ri? ⁸ Taronpi' kanan uturumū pūra iyesi yau e'ki'man pe, inū'

* **14:2** ani yai; mirī pe pūra, main yai † **14:5** ani yai, mirī pe pūra main yai; v. 6, 18, 21-23, 39 yau niri.

e'kama t^uusewa'nomato' pe? ⁹ Se kasa si iwesi kon. T^uto'ka'n^u'sen pe riken ausaurok^u kon yau ayani kon yai ausaurok^u i'tu etanin uya. Miri p^ura iyesi yau, a'setun ya' ri nin ausaurok^u kon miri. ¹⁰ Ikasima poken p^ura ri iyesi ti'tui' p^ura main am^u esi miri non em^u poro, e'tane i'ri ta e'kwa pe iyesi ta p^ura iyesi. ¹¹ Ka'pon usauro'to' to'ka'n^u'sa' uya p^ura iyesi yau, ka'k^uran pe ri ipona esi miri, uri pona niri ka'k^uran pe iyesi. ¹² Miri kasa iwesi kon. Iya'kwar^u uya iyemeporu'tito' kon inepopai iwesi kon pi', so'si emo'kanin kuru i'se e'ti'.

¹³ Miri pe iyesi pi', ka'pon ani yai t^uusauro'sen ip^uremato' pe iyesi t^umaimu enpoikanin pe te'to' pe. ¹⁴ Ani yai ip^urema pe iyesi yau, uya'kwar^u ip^urema, e'tane usenuminkato' esi i'ri p^ura ri. ¹⁵ Miri pi' si, i'ri ken si kup^u uya? Uya'kwar^u pokon pe ip^urema, usenuminkato' pokon pe ri niri ip^urema; uya'kwar^u pokon pe userenka, usenuminkato' pokon pe ri niri userenka. ¹⁶ Aya'kwar^u ke Papa apuri^utau' auya pe iyesi yau, nai kasa k^uri i'koro'tau'nokon na'ne' ito'ka'n^u'nin pen uya, "Amen," ta, tenki tato' auya pi' amaimu i'tui'ma p^ura ri? ¹⁷ Wak^u pe ri tenki tato' auya esi, e'tane t^uron ni ka'pon pika'ti iya p^ura iyesi.

¹⁸ Tenki ukayai' Papa pi' iyentai'nokon pari t^uusauro'sen uri ani yai. ¹⁹ E'tane so'si tau 5 kaisa ri enupanin main yai asauro'pai e'ai' t^uron kon enupanin pe 10,000 kaisaron main ani yaino entai.

²⁰ Utonpa ton, m^ure kasa iusenuminkato' kon ereutan^u'ti'. Iri yau aiko ton m^ure am^u pe e'ti', e'tane iusenuminkato' kon yau iyaku'pusa' kon pe e'ti'. ²¹ Main yau iye'menukasa' man:

“Ti'tusan kon pen ka'pon am✉' ani yai,
 sunwaron kon m✉ta yai
 p✉samoro ka'pon am✉' auro'kato' uya oton,
 e'tane miri ri e'tane to' uya uyetato' oton
 pen,”[‡]

ta Itepuru uya.

²² Miri wenai si, ani esi i'tuto' ipi' pe apurin'in nan iwano' pen e'tane apurin'in nan pen iwano'; pu'kena' pe usauro'ni esi apurin'in nan iwano' pe, apurin'in nan pen iwano' pe pen. ²³ Tanporo si so'si tawon kon ye' am✉rasa' yau, miripan kon usaurok✉ yau ani yai, miri yau ito'ka'n✉'nin nan pen§ miri pe p✉ra apurin'in nan pen ewom✉ yau, to' utano'ma ta to' uya pen pe' mi? ²⁴ E'tane apurin'in pen miri pe p✉ra in✉' ri ito'ka'n✉'nin pen ewom✉ yau, tanporon kon usaurok✉ yau pu'kena' pe, ewai' ri ka'wa ta iya tanporo t✉netan✉ pi', t✉makooi ke tesi pi', miri awonsi'ki tanporon kon uya teseru aimenka pi', ²⁵ miri awonsi'ki ama'ai ri tewan yau inenkurunpan✉ usenpoika ayu pona. Miripan nin si ena tem✉' po non pona Papa apuriipi'se'na, miripan uya, “Papa kuru ri man ipiyau'nokon!” ta.

Papa Apuriipi✉ Eseru

²⁶ F'ri ken si ta, utonpa ton? Ayam✉rasa' kon pe iyesi a'tai, tanporon kon piyau eren e'to' pe iyesi, miri pe p✉ra usenupan nito' ipi', miri pe p✉ra tenpoikasen, miri pe p✉ra ani, miri pe p✉ra ani yaino enpoikanin. Tanporo seri ton e'ku'to'

[‡] **14:21** Aisaya 28:11-12 § **14:23** ito'ka'n✉'nin nan pen; miri pe p✉ra, ata'toma'san

pe iyesi so'si meruntitanh'nin pe. ²⁷ Inh' ri usaurokh pe iyesi yau ani yai, tiwi asa'ron kon, miri pe phra osorhwawon kon nhsaurokhi tикин pa'ne ise'ma'ph pe, miri awonsi'ki thron ni si nenpoikai. ²⁸ Enpoikanin phra iyesi yau, tiwi thusauro'sen nesii e'pana so'si tau, tiwano' pe ri nin miri awonsi'ki Papa ya' ri nin usauro'n*i* pi'.

²⁹ Asa'ri miri pe phra osorhwawon kon pu'kena' amh' nhsaurokhi, thron kon uya eta tane. ³⁰ Miri yau si inh' ri iyereutasa' na'ne' piya' tempoikasen uyeph yau, thusauro'sen ne'pakaphi. ³¹ Aphne phra tanporo i'senta' pu'kena' pe ausauro'to' kon pe iyesi, tanporon kon enupa pe miri awonsi'ki to' pori'ma pe. ³² Iya'kwarh uya pu'kena' amh' emeporu'tito' to' usauro'to' pe esi pu'kena' amh' enawon pe ri. ³³ Aphne phra Papa esi isiporon pen ni i'sero' pen e'tane thusewankamai' phra e'ni iwano'.

Tanporo wakh ton so'si tawon kon esi na'ne' kasa, ³⁴ uri'sami'si amh' e'to' pe iyesi e'pana. To' usauro'to' pe phra iyesi, e'tane main awiri to' e'to' pe iyesi, Main, Mosi' winon uya tasa' na'ne' kasa. ³⁵ I'r*i* ri inekama'popai to' esi yau, thtaan'ph kon ni ekama'poto' to' uya pe iyesi pata po; aphne phra piy'i'nh' ri iyesi uri'san usaurokh a'tai so'si tau.

³⁶ Iwini'nokon pe' Papa maimu epiya'ti'ph? Imiri'nokon niken kat*i* ka'pon amh' ineporo'san? ³⁷ Inh' ri e'kuph yau pu'kena' pe miri pe phra Iya'kwarh nemeporu'ti'ph pe, tiwi ni'tui seri iyena'nokon simenukayai'ne' esi Itepuru maimu.

38 Seri nonkasa' iya yau, kari ri ri niri nonka miri.*

39 Miri pe iyesi pi' utonpa ton, pu'kena' pe tusauro'sen pe e'paino pe e'ti', ani yai usauro'nito' k'u'nonkatu. **40** E'tane waku pe riken isiporo ne'kupui.

15

Kurai E'mu'sa'kato'

1 Seri si, utonpa ton, iyemiya'Pontipai'nokon esi waku itekare ipi'nokon unekama'pu pi', ananumu'pu kon miri awonsi'ki ipi' auta'sisa' kon na'ne'. **2** Seri itekare wini iyepika'tisa' kon miri, main ipi'nokon unekama'pu pi' sa'man pe auta'sisa' kon yau. Miri pe pura iyesi yau, apurisa' auya'nokon nin miri epoton kasa ri.

3 Uneporo'pu ni'kwiri'nuku uya miri iyena'nokon usennakan pe pura kuru iyesi pi':* Kurai eriku'pu umakooi kon wenai, iye'menukasa' itekare na'ne' awiri, **4** miripan u'na'ti'pu, miripan e'mu'sa'ka'pu itosorawano whi yau, iye'menukasa' na'ne' itekare awiri, **5** miripan usenpoika'pu Ke'pas[†] piya' miri awonsi'ki nin si 12 kaisaron kon piya'. **6** Miri tuupo, isenpoika'pu 500 entaino kon ni tuonpa ton piya' miri a'tai ri, moro ri to' tonpa'san esi miri nurine, turon kon ni eri'pi'kaa'pu e'tane. **7** Miri a'tai'ne ri isenpoika'pu Isens piya', miri

* **14:38** Seri nonkasa' iya yau, kari ri ri niri nonka miri; miri pe pura, seri i'tu iya pura iyesi yau, tiwi i'tunin pe pura nesii.

* **15:3** usennakan pe pura kuru iyesi pi'; miri pe pura, wapiyaro' pe usennakan nito' pe pura iyesi pi' **15:3** Aisaya 53:5-12 **15:4** Eren 16:8-10; Ma'siu 12:40; Inkupu'pu 2:24-32 † **15:5** Ke'pas, miri pe pura Pi'ta tukai' Arami' maimu yau. **15:5** Ma'siu 28:16-17; Ma' 16:14; Uru' 24:34, 36; Isaan 20:19

awonsi'ki tanporo itekare ekamai' enno'sa' kon piya', ⁸ iu'matu pe isenpoika'pu upiya' ri niri, ipoken pura iyentusa' ru'pu waraino ri piya'.

⁹ Itekare ekamai' enno'sa' kon o'non ni uri miri awonsi'ki esa'paino pen ni itekare ekamai' enno'sa' tukai', apune pura Papa so'sii kota'masa' uya. ¹⁰ E'tane Papa uya waku nonkasa' ke esi seri e'ai'ne' pe, miri awonsi'ki waku nonkasa' iya e'sa' esi iwotori'pi pura pen. Kane ku, sa'man pe e'turawasomasa' seri to' entai, uri pen ni sa'ne e'tane, e'tane Papa uya waku nonkasa' upiyau iye'sa' na'ne'. ¹¹ Uri pe ri, miri pe pura kamoro pe ri na'ki, seri seri ina nekamanu, miri awonsi'ki seri seri anapurinu kon.

Iyeri'sa' Kon E'mu'sa'kato'

¹² E'tane Kurai e'mu'sa'ka'pu teriku'pu apai tawon usekamasa' yau ipi'nokon, nai kasa ken itonpa kon uya iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka pura iyesi ta? ¹³ Iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka pura iyesi yau, Kurai ri si e'mu'sa'ka'pu pe pura iyesi miri. ¹⁴ Kurai e'mu'sa'kasa' pura iyesi yau, ina nekamanu esi miri iturawasooi ru'pu pura miri awonsi'ki apurito' auya'nokon ni niri. ¹⁵ Miri entai kuru, ina si esi kasi ye' pe ri Papa pi' tuusauro'sen pe, apune pura Papa uya Kurai i'mu'sa'ka'pu iyeriku'pu apai tasa' ina uya. E'tane i'mu'sa'kasa' iya pura ri iyesi, iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka pura iyesi yau. ¹⁶ Apune pura si iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka pura iyesi pi', miri a'tai si Kurai e'mu'sa'kasa' pura ri niri si iyesi. ¹⁷ Miri awonsi'ki Kurai e'mu'sa'kasa' pura iyesi yau, apurito' auya'nokon esi miri epoton kasa ri,

amakooi kon yau ri mari si iwesi kon. ¹⁸ Miri a'tai kamo K̄urai yau te'san eri'sa' uma'tasa' ri nin si. ¹⁹ Seri yawon uko'man nito' yau K̄urai pi' e'ku'nito' esi yau, usentu'man nito' ipi' pe ri nin e'ni seri t̄aron kon ka'pon am̄a' pi' e'ni entai ri.

²⁰ E'tane K̄urai kuru ri nin e'ma'sa'ka'p̄u teriku'p̄u apai, kamoro iye'n̄nsa' kon n̄n'san tipiyaraka pe. ²¹ Ap̄ne p̄ura uma'tan nito' uye'sa' pi' ka'pon poro, eri'ni t̄opo e'ma'sa'kan nito' ri niri uyepu ka'pon poro. ²² Ap̄ne p̄ura tanporon kon eri'sa' pi' Atan pikiri, miri kasa ri tanporon kon enato' oton nurine K̄urai pikiri. ²³ E'tane isipikiri'ne, K̄urai to' tipiyaraka nin; miri awonsi'ki iye'sa' a'tai kamoro nin si itiwano' ton. ²⁴ Miri a'tai kuru nin iweyu u'ma'to' esi miri; Papa Iku'ipu'na ena' itesa' pe te'to' nonkato' iya, tanporon ni non esanon, eke pata esanon miri awonsi'ki merunti ma'tanuku t̄opo. ²⁵ Ap̄ne p̄ura etasa' pe iye'to' pe iyesi Papa uya tanporo iteyaton non nonka pu'ku pona i'ta o'koi'. ²⁶ Iu'mat̄u pe inma'tanukuna iteyaton esi miri uma'tan nito'. ²⁷ Ap̄ne p̄ura, "Papa uya tanporon ni nonkasa' i'ta o'koi'."‡ Seri si, "tanporon ni e'nonkasa' iwo'koi'," nikayai'ne' esi, i'tu ri Papa pokon pe iyesi pi' ta iya pen ni, tanporon ni nonkayai'ne' K̄urai o'koi'. ²⁸ Seri ku'sa' iya a'tai, Imu ri ena iwo'koi' tanporon ni t̄anin n̄n'pu t̄two'koi' miri kasa ri Papa e'to' pe tanporo; tanporon yau.

²⁹ Seri si, e'ma'sa'kan nito' p̄ura iyesi yau, i'ri ken si kupu kamoro iyeri'sa' kon iwano' pe, iyepa'taisimasa' kon uya? Iyeri'sa' kon

e'mu'sa'kasa' p̄ura kuru iyesi yau, i'rito' pe ken ka'pon amu' epa'taisima nesii'no to' iwano' pe?
 30 Miri awonsi'ki ina ri si, i'rito' pe ken si isi yau ina esi pata weyu kaisari ri? 31 Wui kaisari ri eriku—ta uya kuru ri sa'ne, utonpa ton—imiru'nokon pi' utapuri'pitu kasa kuru ri uyepuru kon Sises Kurai awiri. 32 Ene amu' pokon pe usewa'nomasa' yau E'pe'sas po, ka'pon pe e'nito' eseru yau, i'ri ken si eposa' uya nai? Iyeri'sa' kon e'mu'sa'kasa' p̄ura iyesi yau,

“Enta'nanpai'nokon miri awonsi'ki
 e'taripanpai'nokon,

apu'e p̄ura awanapai ri eri'nif'nokon pi',”§

ta. 33 Kisenku'tituu: “Iri ton tonpa pe e'ni uya waku eseru wannu ma'tanuku,” tasa'. 34 Ta'kwaru ke iwe'to' ya' enna'po' iwe'to' kasa, miri awonsi'ki aumakoitato' ereutanu'ki; apu'e p̄ura moro t̄uron kon man Papa i'tunin nan pen—seri ta uya iyipiyitu kon pa.

E'mu'sa'kan Nisa' Pun

35 E'tane t̄uron ni uya ri ekama'po, “Nai kasa iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka? I'ri waraino ipun pe to' uyepu?” 36 Nai pe iya'kwaru p̄ura ri! Inpimi'pu t̄uto'pansen teri'sa' a'tai riken. 37 Iye'pimi a'tai, t̄upun ke ipimi auya pen, e'tane ite' pe te'sen itena'pi, iya'tai p̄ura purowa ye' ri miri pe p̄ura i'ri ye' ri. 38 E'tane si Papa uya ipun ke irepa iye'kupu i'se te'to' awiri, miri awonsi'ki ite' kaisari ri iwarai'nan ni ipun ke irepa iya. 39 Tanporo pun amu' esi pen isi'kaisa ri: Ka'pon amu' pun esi t̄pona ri, o' amu' t̄uron ni pe, toron amu' t̄uron ni

pe miri awonsi'ki moro' amu' taron ni pe. ⁴⁰ Miri yau ka' yawon kon niri pun esi miri awonsi'ki non pon kon pun esi; e'tane t^upona ri'ne ri ka' yawon kon akorwano ton esi, miri awonsi'ki non pon kon akorwano esi taron ni pe ri. ⁴¹ Wai enu taron ni pe ri itakorwano, kapui taron ni miri awonsi'ki siriki amu' taron ni pe: miri awonsi'ki siriki amu' esi t^upona ri takorwano kon yau.

⁴² Miri kasa si iyeri'sa' kon e'mu'sa'ka e'to' oton. Itekepu ne'pinyai'ne' esi taukitasen pe, iye'mu'sa'kasa' esi taukita ton pe pura; ⁴³ iye'pim*i* tanamasen pe pura ri, iye'mu'sa'ka eke pe taku'sen pe; iye'pim*i* i'si'mura, iye'mu'sa'ka merunti pe; ⁴⁴ iye'pim*i* t^upun tau ri, iye'mu'sa'ka iya'kwaru pe ipun.

T^upun tau te'sen pe e'n*i* yau, moro ri niri iya'kwaru pe e'nito' esi miri. ⁴⁵ Seri kasa iye'menukasa' miri: "Wapiyaro' ka'pon Atan ena'pu nurinan pe,"* tukai'; iu'matu pe te'sen Atan repa'pu uko'man nito' a'kwaru ke. ⁴⁶ Wapiya iya'kwaru uyee'pu pen, e'tane t^upun tawon, miri awonsi'ki nin si iya'kwaru. ⁴⁷ Wapiyaro' ka'pon esi'pu non sururuui'pi pe, iyakon ite'kwaro' ka'pon esi'pu Epan poino. ⁴⁸ Non pe te'sen ka'pon esi'pu kasa, miri kasa ri kamoro non pon kon esi miri; miri awonsi'ki Epan poino ka'pon esi kasa, miri kasa ri mari kamoro Epan iwano' ton esi miri. ⁴⁹ Miri awonsi'ki non pe te'sen ka'pon esa' pe e'n*i*'pu'nokon ikasa kasa ri mari, miri kasa ri Epan poino ka'pon esa' pe ikasa e'n*i*'nokon miri.[†]

* **15:45** Iseneses 2:7 † **15:49** ikasa e'n*i*'nokon miri; miri pe pura, ikasa e'n*i*pai'nokon.

⁵⁰ Ekama uya ipi'nokon, utonpa ton, miri pun miri awonsi'ki man uya Papa e'to' esa' wanni pe eporo pura ri iyesi, miri pe pura tukitasen uya tukitasen pen eporo pura ri iyesi. ⁵¹ Etati', tonan tawon ni ekama uya: Tanporo e'nanni'nokon pen, e'tane tanporo usensima'nokon— ⁵² inke pura ri, en e'piuka yau ri, iu'mata pe te'sen wai taronpi' a'tai. Apune pura wai taronpi' uturunto' oton, iyeri'sa' kon si e'ma'sa'kato' oton tukitasen pe pura, miri awonsi'ki si usensima'nokon. ⁵³ Apune pura tukitasen si epontito' pe iyesi, tukitasen pen ya'; miri awonsi'ki teri'sen, teri'sen pen ya'. ⁵⁴ Tukitasen epontisa' pe iyesi a'tai, tukitasen pen ya', miri awonsi'ki teri'sen, teri'sen pen ya', miri a'tai si main iye'menukasa' na'ne' ena miri i'napai ri: "Intentai enan nito' uya uma'tan nito' enko'masa',"[‡] tawon.

⁵⁵ "Uma'tan nito' si, nai ken si intentai iyenato?"

Uma'tan nito' si, nai ken si isi'poto' auya?"§

⁵⁶ Uma'tan nito' uya si'pon nito' esi, makoi; makoi meruntiru esi, main, Mosi' winon. ⁵⁷ E'tane tenki Papa! Entakanin pe uku'sa' iya 'nokon pi' uyepuru kon Sises Kera'i poro.

⁵⁸ Miri pe iyesi pi', utonpa ton na'kwi, pana' pe e'ma'sa'kati' i'ri ri ayamati'nin. Te'tusen ye' pe kuru ri e'ti' Itepuru tarawasooi pona, apune pura i'tu auya'nokon Itepuru iwano' pe e'tarawasoman esi notan pe pen.

16

P̄urata Am̄aran̄'to' Papa Munk̄i Iwano' Oton

¹ Seri si p̄urata am̄aran̄'to' pi' Papa munk̄i am̄i iwano' oton: Kare'siya pon kon so'sii ton pi' iku'ti' ta'p̄u uya ri iku'ti'. ² Suntaaka e'sara'tito' weyu kaisa ri'ne, akaisari'nokon p̄urata m̄emo'katui' ineporona kon pi' tense, m̄ukonekatui', uye'sa' a'tai p̄urata am̄aran̄'to' esi namai'. ³ Miri a'tai uye'sa' a'tai imenukasa' kareta t̄api'to' pe uya anan̄umu'san kon ena' to' ekamanin pe miri awonsi'ki to' enno'to' pe int̄eran̄ kon esa' pe Surusiran pona. ⁴ Utito' pe iyesi yau ri niri, uya'kiri ri to' utito' pe.

T̄upoiri Ri Inesak̄an̄

⁵ Ma'sitoniya poro uti t̄upo, uye'to' oton ipiya'nokon—apane p̄ura Ma'sitoniya poro uti ke. ⁶ Mara ri na'ki ipiyau'nokon e'an, miri pe p̄ura komi' pe pata e'to' weyu ri eno'ma uya, upika'ti kon pa utito' yau, utiyai'ne' airi'ne ri. ⁷ Aka'ne' pe ri iyentaka kon pe ri iyenpai'nokon esi pen, ipiyau'nokon pari iko'manpai esi, Itepuru uya ikup̄u pe iyesi yau. ⁸ E'tane E'pe'sas po nin uko'mam̄u miri Penti'kas pu'ku pona; ⁹ apane p̄ura uyena' eke kuru t̄urawaso m̄ara'taai uta'kokasa' man miri awonsi'ki tu'ke nin uyewa'nomanin nan man.

¹⁰ Temu'ti uye'sa' yau, iyenari'nento' kuse'nin ipiyau'nokon iyesi koro'tau, apane p̄ura Itepuru turawasooi ari iya miri, uri kasa kuru. ¹¹ Inu' ri ku'nurunpanin. Menno'thi' tewankamai' p̄ura

16:1 Ron 15:25-26 **16:5** Inkup̄u'p̄u 19:21 **16:8** Ripaiti'kas 23:15-21; Isu'taronomi 16:9-11 **16:9** Inkup̄u'p̄u 19:8-10 **16:10** 1 Koren 4:17

upiya' iye'to' pe. Itenupikiri e'ai' itonpa ton amu' pokon pe.

¹² Seri nin si utonpa kon A'poros pi': Ipan pe kuru ekama'posa' uya miri ipiya'nokon itito' pe utonpa kon amu' pokon pe. Seri pe'ne itipai pura iyesi, e'tane iti ri itito' uya eposa' a'tai.

¹³ Hiwano' kon pe ri iserasu kon pe e'ti'; sa'man pe e'ti' anapurinu kon yau; enari'ke' pe pura, pana' pe e'ti'. ¹⁴ Tanporon ni iku'ti' iusi'hunka kon yau.

¹⁵ I'tu auya'nokon Sutipanas iwu' tawon kon ekoneka'pu A'kaya po, miripan kon e'tusa' waku ton turawasooi ku'nin nan pe. Ipan pe iyekama'po uya 'nokon, utonpa ton, ¹⁶ pusamoro waraino kon maimu awiri iye'turu kon pa miri awonsi'ki tanporon kon seri turawaso ya' newonyai'ne' nan ipi' te'turawasomato' kon pe maimu awiri niri. ¹⁷ Pori' pe esi'pu Sutipanas, Po'tuna'tos, miri awonsi'ki A'kai'kos uye'sa' a'tai, apune pura intaton kon pura na'ne' turu'pu to' uya. ¹⁸ To' uya uya'kwaru to'panu'sa' imiri'nokon ni niri. Pusamoro waraino kon ka'pon amu' esi miri ti'tusan pe.

Iu'matu Pe Ri Miyari Tato'

¹⁹ So'si amu' Eisa nono awiron kon uya miyari tato' tua'ya'nokon ennoko iyena'nokon. A'kira miri awonsi'ki Pure'sira* uya miyari ta ipi'nokon tewan kon apai Itepuru yau, miri kasa ri mari kamoro so'si pi' tamrapi'san to' iwu' tau uya ta. ²⁰ Tanporon kon ni seri yau te'san man miyari tato' tua'ya'nokon ennoko pi' iyena'nokon. Miyari ka'ti'

16:15 1 Koren 1:16 * **16:19** Kiri' maimu yau, Puris'a, turon ni pe Pure'sira tato' yai.

16:19 Inkupu'pu 18:2

itonpa kon amʉ' pi' wakʉ eseru yau auta'su'ka kon pe.

²¹ Uri, Paarʉ uya miyari tato'menuka uyemiyatu ke ri.

²² Inʉ' uya ri Itepuru i'nʉnka pʉra iyesi yau—pa'nʉ' ri e'nonka miri ipona. Isi'ki ri, Epuru![†]

²³ Itepuru Sises uya wakʉ nonkasa' nesii ipiyau'nokon.

²⁴ Tanporo ii'nʉnkato' kon uya esi Sises Kʉrai yau. Amen.[‡]

[†] **16:22** Isi'ki ri, Epuru!—Arami' maimu yau, Marana'ta—Isi'ki ri, Epuru ta e'kwa pe. [‡] **16:24** Tʉron ni imenukasa' ton esi Amen pʉra si.

Wakʉ Itekare: Emenna' Pe Ekonekan Nito' New Testament in Akawaio (GY:ake:Akawaio)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akawaio

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akawaio

ake

Guyana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akawaio

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

li

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

0a50da4e-768d-5472-9dd1-d9747ff5918f